

Izhaja ob 4 jutraj.

Stane mesečno 25.— Din
za inozemstvo 40.—
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/L
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravišstvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 4 in 54. Telef. št. 36.

Podružnici:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošti. Čekov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 19. februarja.

Na delo! To mora biti sedaj klic, ki naj se po zmagi Narodnega bloka in po utrditvi nacionalnega režima razlega po vseh naših organizacijah, pri vseh pristajih Narodnega bloka. V svetovni vojni smo se lahko naučili, da ni nobena zmaga končovalna, ako se vsestransko ne izkoristi za utrditve in popolno uveljavljanje pozicij zmagovalca. Kdor po zmagi drži roke križem, bo svoj uspeh kmalu zaigral. Samo delo, delo in zopet delo nas bo dvignilo do moči, ki nam gre po vsej pravici kot borcev za konsolidacijo in dograditev naše enotne nacionalne države.

Mi slovenski narodnjaki in naprednjaki moramo sedaj svoje politično-prosvetno delo ne le podvojiti ali trojiti, marveč podesetoriti. Baš mi bijemo boj za narodne in državne ideale z nadmočnim sovragom, ki razpolaga z najpopolnejšo politično organizacijo, koje moč počiva v glavnem na zločabi cerkve, vere in Boga v politične svrhe. Naše vrste so primorane boriti se z vkoreninjenno reakcijo, ki je deset in desetletja držala slovensko ljudstvo v sužnjaskih okovih politične duhovščine. Trd je naš boj. Borimo se takorekoč za vsako ped zemlje, za vsakega poednega moža. Zato je volitve so pokazale, da naše delo ni bilo brez uspeha. Okoli 25.000 glasov je v Sloveniji bilo oddanih za čisto napredno in nacionalno zastavo. Boj, ki ga vodimo proti klerikalizmu na vseh frontah, pa je omajal množice slovenskega ljudstva še mnogo bolj. Brez nas bi ne bilo v Sloveniji oddanih 105.000 glasov za klerikalce in nad 81.000 glasov za neklerikalne kandidatske liste. Zavedamo se, da je tudi naša zasluga, ako je slovensko ljudstvo v tako izdatni meri obrnilo hrbet klerikalni skrinjici. Treba le časa, potrpljenja, a mnogo prizadevanja, pa bodo z rastočo samozvestjo in konsolidacijo razmer te množice neklerikalne številke še drugače izgledale, a tudi drugače zalegle.

Naše delo mora biti posvečeno predvsem ojačanju naše organizacije. Držimo krepko skupaj to, kar smo dosedaj z velikim trdom skupaj spravili. Bodimo junačimo pristaje, da nam vsak izmed njih pridobi novih borcev. Več kot ena četrtina volilcev je ostala pri zadnjih volitvah doma. Klerikalci so spravili na volišče vse, kar so mogli. Tudi slabomnim niso priznali in tudi po večkrat so volili. Ni dvoma, da je v tej četrtini volilcev veliko število mož, ki so sicer naši, a jih je trlo malo dušnje in nesrečna misel, utemeljena na izkustvih iz preteklosti, da so proti nadmočni politični duhovščini itak zaman borimo. Te posimiste je treba spreobrniti v optimiste ter jih pritegniti na krepko kooperacijo.

Zadnje volitve so pokazale, da se je naša stvar krepko zadržala zlasti v globinah naroda. Kar smo izgubili zgoraj, smo petkrat pridobili na spodaj. Plutokracija in ona inteligenca, ki predstavlja slovenskega človeka in pol, je šla v naročje klerikalizma, ali pa je zmedeno frfotala s pilpogami. Tudi zato so klerikalci zavzeli Ljubljano, ki je bila dosedaj že od nekdaj trdnjava napredne in nacionalne misli.

Z izgubo Ljubljane je Narodni blok do gotove mere v svoji skrbi razbremenjen. Dva poslanca nam je dala dežela, kjer je glasovalo za Narodni blok zlasti veliko število kmetov, obrtnikov in delavcev. Tem stanovom je v bodoče dolžna naša stranka posvečati še mnogo večjo pažnjo, kot je to delala in storila dosedaj. V na težjih razmerah, v najhujšem pritisku terora politikujoče duhovščine so ti preprosti možje zdravega razuma pokazali nacionalni in napredni ideji svoje zaupanje. Odgovor mora biti le eden: Zvestoba za zvestoto!

Ničesar nismo obljubovali svojim volilcem, a zato je sedaj tem večja naša dolžnost, da storimo zanje, kar je sploh v naših močeh. Škoda, velika škoda za Slovence, da niso dali Narodnemu bloku večjega števila poslancev. Kaka sila bi to bila, če bi bilo v Narodnem bloku vsaj 10 poslancev. Pa tudi z dvema bomo storili za svoje volilce najmanj 20krat več kot 20 klerikalnih poslancev.

Se enega faktorja ne smemo prezreti, ki je pri zadnjih volitvah dokazal, da stoji krepko na naši strani. To je slovenska mladina, tista mladina, od katere edine zanesljivo lahko pričakujemo, da bo naše začeto delo z uspehom nadaljevala in tudi zmagovitno dokončala. Nov rod mora nastati v Jugoslaviji, ki ne bo več gledal nazaj v Avstrijo, a tudi ne bo več čutil nad seboj spon črne reakcije. Samo naprej moramo gledati, daleč naprej, da po zlih posledicah povojne demoralizacije dvignemo narod in državo med najbolj kulturne, najbolj plemenite a tudi najbolj srečne sotrudnike člove-

Razčiščeno politično ozračje

V POSEBNI SLUŽBENI IZJAVI NAMERAVA PAŠIČ ZAVRNITI V IMENU VLADE IN RADIKALNE STRANKE VSAKO POPUŠČANJE OD SEDANJEGA UNITARISTIČNEGA KURZA NARODNEGA BLOKA.

Beograd, 19. februarja. p. Včerajšnja seja kronskega sveta je popolnoma očistila politično ozračje in raztrgala vse intrige opozicije. Sedaj se ve, da solidarnost obeh koaliranih narodnih strank ni le neokrnjena, temveč še pojačena, ve se, da je krona politični in delovni program vlade Narodnega bloka v polnem obsegu odobrila in ve se končno, da razpolaga vlada s trdno delovno večino v parlamentu.

Da se pa še formalno zavrnejo vse izmišljotine in intrige opozicije o baje nameravani spremembi kurza, o novih pogajanjih med radikali in eno ali drugo opozicijsko skupino in o možnosti sestave »koncentracijske« ali pa »nevtralne« vlade namerava ministrski predsednik Pašić jutri podati službeno izjavo v imenu radikalne stranke. Kakor je Vaš dopisnik avtentično informiran bo ta izjava povdarjala sledeče: Radikalna stran-

ka odločno odklanja vsako menjanje svoje taktike in politike. Ona je trdno odločena, da pripomore sedanji unitaristični državni politiki do popolne zmage. Sedanja vladina koalacija je dovolj močna, da to izvede. Vsaka izprememba v sestavi te koalacije bi pomenila le oslabilje in popuščanje na poti do velikega cilja, ki si ga je vlada Narodnega bloka postavila. Razumljivo je, da nekatere skupine opozicije po porazu pri volitvah skušajo stopiti z vlado ali njenimi strankami v stike. Toda to je prepozno in ne more roditi nobenega uspeha.

Opozicijski krogi so danes silno potrli. Njihovo časopisje je postalo silno redkohesedno. G. Davidović je za ponedeljek sklical sejo načelnikov opozicijskega bloka. Na tej seji naj bi se z ozirom na razčiščenje situacije, ki jemlje opoziciji vsako nado na uspeh, storil zaključki glede nadaljnih taktike.

Priprave za Narodno skupščino

AVDIJENCA SKUPŠČINSKEGA PREDSEDNIKA LJ. JOVANOVIČA. — KONFERENCA MINISTRA ŽERJAVA S PAŠIČEM. — PRIPRAVE V MINISTRSTVIH

Beograd, 19. februarja. p. Vlada danes ni imela seje. V vseh ministrstvih se marljivo pripravljajo predlogi za Narodno skupščino. Projekta invalidskega zakona in zakona o stanovanjih sta v ministrstvu socialne politike že gotova. V finančnem ministrstvu se sestavlja načrt zakona o izenačenju neposrednih davkov. Z njim v zvezi pride pred parlament zakon o reorganizaciji finančne službe. Ministrstvo za šume in rudnike pripravlja novi rudarski zakon, ki bo predložen parlamentu najbrž tudi že v spomladanskem zasedanju. Danes dopoldne je minister pravde dr. Lukinić nadaljeval posvetovanje z ministrom za izenačenje zakonov dr. Srškićem zastran zakona o sodiščih in sodnikih. V tem smislu je minister dr. Lukinić konferiral tudi s podpredsednikom zagrebskega Stola sedmorice, g. Ogorelec in s strokovnjakom vseuč. profesorjem dr. Gjurm Nestorovićem. Te konference morajo definitivno končati pripravo zakona o ustroju sodišč in zakona o sodnikih.

Popoldne je kralj sprejel v avdienci predsednika Narodne skupščine Ljubo Jovanovića, ki je poročal o sestavi novega parlamenta. Razpravljalo se je tudi o načiniu otvoritve Narodne skupščine, ki jo po dosedanjih dispozicijah izvrši kralj osebno s prestolnim govorom.

Veliko pozornost v političnih krogih je vzbudila dolga konferenca, ki se je vršila dopoldne med Pašićem in Žerjavom. Kakor se zatrjuje, so bile v tej konferenci razpravljane vse podrobnosti politične situacije ter konstatirana popolna solidarnost obeh koaliranih strank. Posebej sta gg. Pašić in Žerjav še razpravljala

o prilikah v Sloveniji, kjer se bo odločno nacionalna politika energično nadaljevala ter o konkordatu.

Mnogo se razpravlja o rekonstrukciji vlade, ki se bo izvršila najbrž tik pred sestankom parlamenta. Z ozirom na to pišejo danes »Novosti«, da dobi dosedanji minister poljoprivrede Krsta Miletić notranji resort. G. Miletić to vest najenergičnejše demantira. Drugi listi pišejo, da zahtevajo samostojni demokraci poleg dosedanjih portfeljev še ministrstvo notranjih poslov. Vse to so samo kombinacije. V vladi vprašanje rekonstrukcije sploh še ni bilo razpravljeno.

Popoldne je posetil ministrskega predsednika Pašića poslanec dr. Polić in je interveniral pri njem, da se izpuste dr. Maček in tovariši iz zaporov. G. Pašić mu je odgovoril, da vlada še ni o tem sklepala in da je zato morda en notranji minister.

Beograd, 19. februarja. r. Danes je glavni odbor Davidovčeve stranke imel sejo. Radi nastalega konflikta v stranki se Voja Marinković s svojimi tovariši te seje glavnega odbora ni udeležil.

Beograd, 19. febr. r. Glavni odbor SDS v Somboru predloži te dni verifikacijskemu odboru priobzbo, ker je v somborski okolici pri volitvah glasovalo nad 50 Madžarov in Nemcev, ki so bili vpisani v volilne imenike, dasi niso naši državljani. Ker je naš kandidat tam izgubil mandat samo radi 20 manjkajočih glasov, je ta pritožba velike važnosti. Kajti ako se volitve v dotičnem kraju razveljavijo, utegne samostojnim demokratom pripasti nov mandat.

Za ureditev novinarskih vrašanj

Beograd, 19. febr. r. Predsednik Udruženja jugoslovenskih novinarjev Krešimir Kovačić je danes dopoldne posestil ministra za socialno politiko Marka Gjurinića in ga zainteresiral za ureditev novinarskih vprašanj. G. minister je pokazal za novinarstvo želje popolno razumevanje in je obljubil, da bo a svoje strani našakronejše se zavzel za regulacijo stanja novinarjev, osebno pa njihovega socialnega položaja. povdarjač pri tem, da je država novinarjem dolžna obilo zahvale.

Za tem se je predsednik Kovačić podal k ministrskemu predsedniku Pašiću in ostal pri njem nad eno uro v razgovoru. Gosp. Kovačić je prosil ministrskega predsednika, naj črta odobri večjo vsoto za pokrajinski sklad JNU. Ministrski predsednik je nato doslovno dejal: »Ako so novinarji rešeni življenjskih brig, lahko v veliki meri koristijo državi in narodu. Ako pa jih težijo gnotne skrbi, ne morejo novinarji niti sebi pomagati.«

Povdariti je treba, da so poedini ministri kakor tudi vlada vrlo pripravljeni, da ustrežejo vsem željam novinarjev in da bo vlada vsekakor votirala večjo vsoto v penzijski sklad JNU.

MINISTER IN DRŽAVNI PODSEKRE-TAR.

Beograd, 19. febr. r. Ob posetu novinarjev pri notranjem ministru Boži Maksimoviću so se novinarji mogli uveriti o popolnem sporazumu in skladnosti, ki v tem ministrstvu vlada med ministrom Maksimovićem in državnim podtajnikom Wilderjem. Minister Maksimović je pri-

čanstva. Enakost, bratstvo in svoboda so danes še ideali v daljini. Pojdimo vsi na delo, da ustvarimo čimprej predpogoje za njihovo uresničenje!

sotnim novinarjem obravnil dosedanje delo ministrstva in obsoil nekatere novine radi tendencioznega in lažnega pisanja. G. minister je v svojem govoru osebno povdaril svojo popolno solidarnost z državnim podtajnikom Večeslavom Wilderjem.

OBNOVITEV TRGOVINSKIH POGAJANJ Z AVSTRIJO.

Beograd, 19. febr. p. Danes je dospel v Beograd dr. Ploj, predsednik jugoslovenske delegacije za pogajanja z Avstrijo. Minister za trgovino in industrijo je zjavil nocoj, da se bodo pregovori z Avstrijo za sklenitev trgovinske pogodbe najbrže v kratkem obnovili.

Armadna reforma v Franciji

Pariz, 19. februarja. s. Vojni odbor poslanske zbornice je imel včeraj sejo, na kateri mu je bilo sporočeno, da bo vlada 20. marca, v smislu želje vojnega odbora predložila parlamentu novo vojaško reformo, s katero se uvede enoletna službena doba. Odbor je sprejel dalje resolucijo, ki poziva vojnega ministra, naj takoj poda poročilo o stanju nemške in ruske vojske in o morebitnih vojaških posledicah rusko-japonske pogodbe.

V FRANCIJI OBSEJANI NEMSKI OFICIRJI.

Pariz, 19. februarja. s. Vojno sodišče v Amiensu je zopet obsojilo in contumaci-am deset nemških oficirjev na 10 do 20 let prisilnega dela, ker so med vojno opustošili več francoskih gradov v Severni Franciji.

BELGIJA NE OBNOVI ODNOSAJEV Z RUSIJO.

Bruselj, 19. februarja. s. Odbor za rušanje zadeve je v senatu izjavil, da Belgija ne more upoštevati diplomatskih odnosov s sovjetsko Rusijo.

Boljševiška podpora trboveljskim rudarjem

ZANIMIVA RAZKRITJA V BEOGRAJSKI KOMUNISTIČNI AFERI. — VEDNO NOVI USPEHI PREISKAVE.

(Glej tudi članek na 3. strani!)

Beograd, 19. februarja. n. Preiskava glede odkritja tajne komunistične organizacije »Rdeča pomoč« v Beogradu spravlja vedno zanimivejše stvari na dan. Interesantna je izpoved aretirane bivše profesorice Desanke Cvetković, da je »Rdeča pomoč« podpirala delavce brez razlike političnega prepričanja. Največjo podporo so dobili rudarji v Trbovljah po znanem spopadu z Orjunaši 1. junija lanskega leta. Cvetkovićeva sicer odločno zanika, da bi bila »Rdeča pomoč« strogo komunistična institucija, vsi znaki pa kažejo, da je policija razkrila dobro organizirano in iz Rusije vodeno tajno komunistično organizacijo, ki je razpred-

la svoje mreže že po vsej Jugoslaviji. Pričakujejo se nadaljne aretacije, ker ima policija v rokah seznam vseh oseb, ki so člani te organizacije. Eden izmed glavnih funkcionarjev »Rdeče pomoči«, Ljubomir Mitić, je že pobegnil na Dunaj.

Mišne preiskave se nadaljujejo. Policija je izsledila pri tem svojem poslu še drugo tajno tiskarno »Tip-top«, popolnoma moderno opremljeno. Izkazalo pa se je takoj, da ta ni bila v nobeni zvezi s komunisti in ni bila prijavljena oblastvom le zato, da so se lastniki izognili davkom. S to stvarjo se bodo pečale zato samo finančne oblasti.

Nova revolucija v Bolgariji?

PO SINOČNIH VESTEH Z GRANICE SE VRŠIJO NA BOLGARSKEM KRVAVI BOJI MED VLADNIMI ČETAMI IN KOMUNISTIČNIMI UPORNIKI.

Beograd, 19. februarja. p. Iz Caribrod poročajo, da se bijejo na Bolgarskem hudi boji med uporniki in vladnimi četami. Podrobnosti še manjkajo.

Sofija, 19. februarja. n. Politična oblast v Stari Zagori je prišla na sled veliki komunistični organizaciji, osnovani na sistemu petke in trojke. Policija in vojaštvo sta blokirala celo mesto. Redarji so izvedli mnogo hišnih preiskav in prijeli celo vrsto ljudi. Imena aretirancev so neznan.

Plovdiv, 19. februarja. n. Zaradi atentata na Likomanova so prišla obkrožena večerj takoj po napadu celo vrsto oseb. Sinoči ob 6. je policija blokirala glavne ulice v Plovdivu in so se morali legitimirati.

rati vsi pasanti. Pri tem je bilo aretiranih okrog 50 ljudi. Eno uro kasneje so bili blokirane tudi druge ulice in policija je preiskala vsakogar, ki ga je zalotila na cesti. Oblastva so izvedla preiskavo v gostinici »Car Simeon«. Pri tej priliki je nekdo ustrelil z revolverjem na redarje, pri čemer sta bila ranjena policijski prisilavci Popov in en stražnik. Redarji so odgovorili s strelji in so ranili enega napadalec. Ostali so pobegnili.

Glede boljševiških namer z Balkanom in zlasti z Bolgarijo opozarjamo na poročila uglednega pariškega lista, ki je objavljeno na 2. strani današnje številke.

Pred pogajanjmi za konkordat

POMEN PRIHODA POSLANIKA SMOGLAKE V BEOGRAD. — OSNOVE KONKORDATA. — JUGOSLAVIJA IN VATIKAN.

Beograd, 19. februarja. p. Poziv našega vatikanskega poslanika dr. Smolacke v Beograd se splošno razlaga kot dokaz, da bodo v najkrajšem času pričela končna pogajanja za konkordat med Jugoslavijo in papeško Stolicjo.

Vaš dopisnik je dobil danes od dobro informirane strani v tej zadevi sledeče informacije:

Priprave za sklenitev konkordata med Jugoslavijo in Vatikanom so bile lani že skoraj dovršene in z naše strani je bilo izdelanih več projektov, katerih načela vatikanski diplomaciji niso ostala neznan. Ko se je videlo, da bo stališče naše vlade glede uvedbe narodnega jezika in glede ingerence države na imenovanje cerkvenih funkcionarjev, v Vatikanu našlelo na odpor, so razgovori zastali in vprašanje konkordata je stopilo v ozadje. Medtem so v odnošjih katoliške cerkve napram posameznim državam v Evropi nastale znatne spremembe, katere so očitno v Vatikanu pobudile željo, da se razreže katoliške cerkve do jugoslovenske države čim prej stabilizira na podlagi prijateljske pogodbe. Naša vlada naravno nima nič proti tej želji, nasprotno, tudi ona smatra, da je i za državo i za cerkev najbolje, ako se čim preje sklene konkordat.

Zato se je v zadnjem času pripravljalo delo za pogodbo z Vatikanom v našem zunanjem ministrstvu obnovilo in se merodajni diplomatski krogi na podlagi opetovane izmenjave misli z Vatikanom nadejajo, da bo papeška Stolica pripravljena upoštevati posebne prilike naše mnogoverske države ter da tokrat ne bodo v onih vprašanjih, ki so za naš narod bistvena, nastale nepremostljive težkoče.

Jugoslovenska vlada stoji na stališču, da se ima razmerje katoliške cerkve do države urediti po načelu polne svobode, kar se tiče verskega poslanstva cerkve ter polne njene enakopravnosti z ostalimi cerkvami zlasti tudi s pravoslavno v naši državi. Država je tudi v polni meri pripravljena se pobrigati, da bodo cerkveni funkcionarji v materialni potrebnosti mogli izvrševati svoj višji poklic.

Na drugi strani pa zahteva od cerkve in njenih služabnikov ono lojalnost in korektnost, ki je predpogoj dobrih odnosov med državo in cerkvijo. Cerkev ima vršiti svoje versko poslanstvo, ne more pa biti politična organizacija. Zato bo naša vlada v konkordatu zahtevala ingerenco, da na vodilna cerkvena mesta pridejo možje, katerih korektnost in lojalnost je izven dvoma. Zahtevala bo pa tudi garancije proti zlorabi vere in cerkve po načelu, da je duhovnik služabnik božji ne pa sluga katerekoli politične stranke.

V vprašanju bogoslužnega jezika stoji naša vlada slejkoprej na stališču, da zahtevata čisto in ponos našega naroda, pa tudi interes same cerkve, da se v naši državi v polnem obsegu uveljavi namesto latinščine narodni jezik, ki ima v bogoslužju katoliške cerkve svojo nič

manj častljivo tradicijo in popolnoma enako pravico, kakor latinščina ali grščina. Tudi od te svoje zahteve vlada ne bo popustila.

Navzočnost vatikanskega poslanika Smolacke se bo porabila predvsem v to, da se ves material še enkrat predela in konkretizira. Dr. Smolacke bo potem, kakor se zatrjuje, dobil pooblastilo, da prične z diplomati sv. Stolice predrazgovore, na podlagi katerih bi se potem pristopilo k zaključnim pogajanjem.

Milan, 19. februarja. a. »Secolo« obširno razpravlja o poročilu »Jutra« glede odnošajev med jugoslovensko vlado in Vatikanom ter pravi: Kakor je znano, je jugoslovenska vlada pred nekaj časom opozorila Vatikan na državnim interesom nasprotujoče politično delovanje katoliške duhovščine v Jugoslaviji. Zdi pa se, da je Vatikan bolj verjel apostolskemu nunciju msg. Pelegrinetti, ki v svojih informacijah ni pripisoval velike važnosti političnim agitacijam jugoslovenskega klera v Jugoslaviji. Msg. Pelegrinetti smatra, da te agitacije niso nasprotne interesom in prestizju vere. Zato pač Vatikan še ni ukrenil proti katoliški duhovščini tistih mer, ki jih je menila beograjska vlada, in kot posledica temu je sledila napetost v odnošjih med Beogradom in Vatikanom. List zaključuje svoje vest tako: »Jutra« se že tretjič vrača k predmetu politične agitacije katoliškega klera v Jugoslaviji. Gotovo je, da se v člankih, ki jih objavlja ta poluslužbeni list (kar »Jutra« ni in ne bo nikoli Op. ur.) zrcali razpoloženje Beograda napram Vatikanu.

Marxova pruska vlada

Berlin, 19. februarja. z. Dr. Marx je končno sestavil novo prusko vlado. Resoriti so zasedeni sledeče: justica Arn Zehnhooff, notranje zadeve Severing, socialna politika Hirthsiefer, prosveta dr. Becker, finance dr. Höpker-Aschhoff, trgovina dr. Schreiber, poljedelstvo Stelger. Nova vlada se je danes predstavila deželnemu zboru.

BOLEZEN ANGLEškega KRALJA.

London, 19. februarja. s. Bronhitis kralja Jurija se razvija ugodno. Kralj mora sicer še ležati, a v nevarnosti ni več.

Borza

:vjenjajq 61.

CURIH: Beograd 8.50, New-York 520.50 London 24.70, Pariz 27.15, Milan 21.30, Praga 15.425, Budimpešta 0.0072, Bukarešta 2.625, Sofija 3.775, Dunaj 0.007340.

DUNAJ: Beograd 1145 do 1149, Berlin 16.850 do 16.950, Budimpešta 97.55 do 98.35, Bukarešta 354 do 356, Milan 2894 do 2906, Pariz 3697 do 3713, Praga 2100 do 2110, Curih 13.635 do 13.685, dinarji 1139 do 1145, dolarji 70.460 do 70.860, lire 2585 do 2605.

BERLIN: Beograd 6.81, Milan 17.14, Praga 12.41, Curih 80.57.

Klerikalci in uradništvo

Klerikalna stranka je skrb za uradništvo in učiteljstvo prepuščala vedno drugim. Ni enega primera ni, da se je SLS, kadar je imela moč v rokah, kdaj zavzela za zboljšanje gnetnega položaja državnih namestencev ali pa za ureditev drugih življenjskih vprašanj tega stanu.

Bili so časi, ko je klerikalna stranka nastopala celo odkrito sovražno tako proti uradništvu, kakor proti učiteljstvu ter označevala vsak izdelek zanje kot škodljiv ljudskim interesom. Bili so časi, ko je klerikalna stranka agitirala med kmetijskim prebivalstvom proti uradništvu in učiteljstvu, češ, da uradništvo samo zro in zro ...

Svojege bistva klerikalna stranka ni izpremenila. Če kaže sedaj svojo ljubezen do teh dveh stanov, dela to le v hinavskem namenu, nahujskati ju proti obstoječi neljubi ji vladi. Kričanje o brezpravnosti in preganjanju uradništva in učiteljstva ima namen, vrziti tako na eni kakor na drugi strani nezadovoljnost ter nekaj pasivni odpor v funkcijoniranju vladnega upravnega aparata.

Celokupen učiteljski stan preživlja težke čase kakor uradništvo sploh. Za koni ne držijo; izpodrivajo jih mnogo vrstne neredbe, ki so diktirane od strankarskega duha, piše «Slovenec». Večje hinavščine škofov list ni mogel pokazati. Ogromna večina učiteljskega stanu je protiklerikalna in je viharno pozdravila javlec lanske Korošec - Davidovičeve vlade, v kateri je prosvetni minister dr. Korošec gospodari po svoji mili volji z osnovnim in srednjim šolstvom ter postavljaj na vodilna mesta svoje strankarje, četudi niso bili sposobni. Pod sedanjim režimom se upošteva tudi stanovska učiteljska organizacija, ki pod ministrom dr. Korošcem sploh ni mogla priti do besede. Zato je še tem bolj čudno, ako «Slovenec» apelira na to stanovsko organizacijo, naj nastopi proti zakonitim vladnim odredbam, ki so klerikalcem neljube.

Ko je bila na površju Davidovičeva vlada ni nihče upošteval niti uradništvo niti učiteljske stanovske organizacije. Personae gratiae so bili pač Slomškarji in člani organizacije javnih namestencev — somišljenikov SLS, nestranskarke stanovske organizacije pa so bile tedaj brez vsakega najmanjšega vpliva. In ko je Davidovič - Korošev režim preganjal napredne uradnike in učitelje, ni nihče iz vrst Slomškarjev in organizacije uradnikov — somišljenikov SLS dvignil glas v obrambo svojih stanovskih tovarišev. Tega seveda tudi nihče pričakoval ni, ker je bilo splošno znano, da dela dr. Koro-

šec tako, kakor dobiva migljaje iz njihovih vrst.

«Slovenec» apelira sedaj, ko je bilo premeščenih nekaj njegovih pristašev, na stanovsko zavest in stanovjski ponos ostalega uradništva in učiteljstva. Zakaj se ne obrne škofov list na tiste uradnike in učitelje, ki so se založili iz enotnih stanovskih nestranskih organizacij, kar so storili Slomškarji in člani organizacije javnih namestencev — somišljenikov SLS. Zato imajo taki ljudje najmanj pravice, pozivati se na stanovsko solidarnost in prositi pomoč splošne stanovske organizacije, kadar menijo, da se jim morebiti godi krivica. Treba tudi poudariti, da ne more nobena stanovska organizacija zagovarjati in ščititi napram oblasti nezakonitosti in nepravilnosti, ki jih zakrivi član organizacije, še manj pa, če jih zakrivi kdo, ki še član ni.

Kaj vse je počel dr. Korošec kot prosvetni minister! Celo suplentska imenovanja je izvrševal sam v Beogradu po nasvetih klerikalnih organizacij, ne da bi se oziral na želje in prošnje stanovskih organizacij, na sposobnosti prosilcev. Edini pogoj je bil samo pečat klerikalne organizacije. Ali ni imenoval dr. Korošec za šolske nadzornike skoro same Slomškarje? Ali ni Korošec odstavil z volilnih mest ljudi, ki so tekom desetletja pridobili tako v službi kakor v stanovski organizaciji neveljavih zaslug, samo zato, ker niso bili njegovi pristaši? Ali naj uradništvo in učiteljstvo priredi svoj protestno zborovanje zato, ker se popravljajo dr. Koroševe krivice. Ko so bili klerikalci na vladi, njihovi namestenci niso poznali toliko stanovske zavesti, da bi se zavzeli za svoje in krivim preganjanje stanovske tovariše. Danes bi radi klerikalci, da bi se uradništvo in učiteljstvo izpostavljalo za par njihovih ljudi, katerim se ne more krivica ne godi in ki so vedno radi svojih osebnih koristi izvajali slujne stanovske interese?

Zaman lovi klerikalno časopisje na svoje limonice državne namestence. Slovensko uradništvo in učiteljstvo ne bodo premamile bolneče besede in laži klerikalnega tiska o nasilju vlade in to tem manj, ker ve, da so klerikalci že imeli pripravljene za slučaj zmagajočih opozicijskega bloka zanje proskripcijske liste. Če 20 klerikalnih poslancev svojim pristašem sedaj drugzaga nudijo ne more kot protestno zborovanje strokovnih in neklerikalnih organizacij, je to zelo malo. Ni se izplačalo, da so ljudje tako drveli h klerikalnim volilnim skrinjicami.

Sovjetski načrt balkanske revolucije

Carigradski dopisnik javlja pariškemu dnevniku Chicago Tribune sledeče:

Boljševiška revolucionarna ofenziva v Bolgarski in Grčiji postaja dan na dan krepkejša. Moskvska komunistična internacionala je poslala denarja in vrednosti štirih milijonov zlatih rubljev v sovjetskih diplomatskih kovčkih svojim agentom v teh dveh deželah za revolucionarno delo v januarju in februarju, z namenom, da se ustanovi sovjetska republika v obeh teh deželah v mesecu marcu.

V zaupnem pismu, ki ga je vsem rdečim agentom poslal Zinovjev, vodja tretje internacionale, iz Moskve z datumom 15. januarja, pravi, da je dobil od sovjetske vlade za inozemsko propagando samostojno milijonov zlatih rubljev za meseca januar in februar, z namenom, da se pripravi svetovna revolucija. Ker pa pričakuje letošnjo pomlad velikega uspeha na Balkanu, je osredotočil štiri milijone na Grško in Bolgarsko, za mesec marc pa hoče denar vsega svetovnega proračuna izdati samo za ti dve deželi.

Propagando v Grčiji in Bolgariji vodi direktno sovjetsko poslanstvo v Carigradu, kjer se nahaja generalni štab za tretjo internacionalo na Balkanu in v bližnjem Orientu.

V Bolgarski, pravijo boljševiški agenti, da je vse pripravljeno za izbruh komunistične revolucije, da jim samo manjka energičnega voditelja.

V Grčiji se je tretja internacionala osredotočila na Makedonijo, predvsem med milijonom grških beguncev, ki so prišli iz evropske Turčije in Male Azije. Namen tega gibanja je, ustanoviti makedonsko sovjetsko republiko z glavnim mestom Solunom. Tisoči tobačnih delavcev v Kavali, kjer se nahajajo ameriške tobačne tovarne, so bili boljševizirani in ti izvajajo velik teror po vsej okolici.

Strategični cilj, ki ga zasleduje sovjetska vlada z boljševiška republikama v Makedoniji in v Bolgariji, je oslabilje Rumunije in Jugoslavije ter obkroženje Turčije s sovjetskimi republikami.

Pred nekaj tedni, ko je Austen Chamberlain, angleški zunanji minister, prišel v Pariz iz Rima, in se je govorilo, da skušajo Angleži dobiti prosto roko v Mali Aziji, je sovjetski poslanik Surič pregovarjal turško vlado, naj dovoli sovjeto velikopotezno propagando in pošiljanje orožja preko Carigrada za akcijo na Balkanu. Obljubljal je Turčiji vojaško pomoč za skupen pohod na Balkanski polotok in ustanovitev novih sovjetskih republik. Vkljub temu, da je oblubljal

Turčiji tudi povečanje njenega ozemlja, je ta odklonila sovjetski načrt.

Edino ozemlje, ki bi ga Turčija rada spravila pod svojo oblast, so muslimanske province v Turkestanu in Azerbejdžanu, ki pa pripadajo sedaj Sovjetski uniji. Turčija zelo nujno rabi posilo od evropskih velesil, zato se ne upa vezati s sovjeti, vendar pa jih mora na drugi strani izgrajevati proti Angležem, dokler mosulsko vprašanje ne bo definitivno rešeno.

Poljska — velesila

Dne 15. t. m. je priredil francosko-poljski odmor v Parizu slavnostni dinč v čast Chlapowskemu, predstavitelju Poljske v Franciji. Ta slavnostni večer je imel prav posebni značaj; prisostvovalo mu je nad 200 gostov, sami najodličnejši predstavniki francoske javnosti in tudi francoski varšavski poslanik Panafieu.

Prireditev je imela prav izreden pomen. Slovensko se je imel na njej proslaviti diplomatski dogodek, da je poljskemu poslaniku v Parizu Chlapowskemu francoska vlada priznala čast in dostojanstvo veleposlanika ali ambasadorja, kakor je istočasno povzročila svoje poslanstvo v Varšavi v veleposlanstvo. To oboje pomeni, da je Francija priznala Poljsko kot velesilo, in ta dogodek so z največjim slavljem praznovali v poljskih in prijateljskih francoskih krogih. Priznanje s francoske strani bo imelo nedvomno za posledico slično priznanje tudi s strani ostalih držav in s tem bi se Poljska uvrstila med evropske velesile. To je prva in edina od novonastalih nasledstvenih držav, ki se je povzpela do stopnje velesile in nedvomno ostane edina tudi v bodoče, zakaj nobena od ostalih novih ali razširjenih nacionalnih držav nima predpogoja, da bi ji sledila na tej poti.

Seveda pa se vpraša, če ima Poljska sama predpogoje, da postane velesila. Po številu prebivalstva je z svojimi 27.375.000 ljudi prva država za Rusijo, Nemčijo, Anglijo, Francijo in Italijo, vendar ostaja za zadnjima dvema še vedno za več kot 12 milijonov, pri čemer pa se kolonialna posest niti ne upošteva. Vseled napredujoče notranje reorganizacije tudi njena dejanska moč narašča: če bo pa narasla do tolike mere, da bo učinek na zunanje vedno primeren dostojanstvu velesile, to bo pač pokazala šele bodočnost. Prilike za to pa bo dovolj, zakaj sosedstvo Rusije in Nemčije, dveh držav, ki sta obe danes pod normalno slabi, ki pa se prej ali slej popravita zopet s faktično močjo velesile, ni baš zavidanja vred-

no in ako v bodoče Poljska uspešno premane preizkušnje, ki se jim ne bo mogla izogniti, bo to nedvomno zelo velik uspeh.

Preteklost Poljske je nedvomno taka, da upravičeno poljsko stremeljeje po višji formi dostojanstva. Zakaj Poljska je bila faktično dolga stoletja velesila na meji med vzhodno in srednjo Evropo, ena najmočnejših evropskih držav sploh. Notranja desorganizacija je sicer oslabilila Poljsko, da se je pričela šteti med holne može evropske, sliče kakor je istočasno, oziroma že poprej popolnoma ohromljena sosednja Nemčija, se razpršila na vrsto večjih in manjših držav ter postala boljše, na katerem so evropski narodi sldirali svoje krvave račune. Vendar je ostalo Poljski v zgozovini Evrope častno mesto in ako ta slovanska republika reši v bodočnosti le svoje dobre strani brez slabih lastnosti, ki so jo nekdanj pogubili, potem bi mogla tekmovali za visoko mesto, ki ga je sedaj dosegla le po formi.

Zelimo pa poljski državi, da je diplomatski uspeh ne plemeniti, da bi precejevala svojo moč, kar bi bilo zlasti onasno in neprijetno, ako imamo v vidu njene zveze s sosedno češkoslovvaško in ostalimi državami Male antante. Zakaj faktično najvišje delokrog njene politike — ji mora ostati poglavitno, ne forme — imajo kljub vsemu vendarle le pučino vrednost.

Politične beležke

+ Zahvala dr. Zupaniču volilecem Narodnega bloka. Predsednik oblastnega odbora NRS za ljubljansko oblast in bivši kandidat Narodnega bloka za novomeški in črnomeljki srez dr. Niko Zupanič je objavil po završenih volitvah radikalom ljubljanske oblasti posebno za hvalo v kateri poudarja, da so pristali NRS v ljubljanski oblasti znatno pripomogli k dobi zmagi državne misli v Slovinci ter pozivlja svoje somišljenike naj gredo v doseg še lepših uspehov v bodočnosti sedaj na delo s podvojenimi močmi. Končno pravi dr. Zupanič: «Najlepšo hvalo izrekam Vam volilecem Narodnega bloka novomeškega in črnomeljkega okraja, ki ste mi poverili v častnem številu svoje glasove. Zlasti pa gre vsa čast Semčanom in Smičehanom, Podzemelčanom. Pri tem vam klidem v spomin svoje besede, da zmagi Narodnega bloka ne zavisil od nas Slovincen in da bi mi trpeli največjo škodo na gospodarskem polju, ako bi ne prišlo v Beograd vsaj nekaj poslancev Narodnega bloka, ki bi se zavzemali za uspehom za slovenske težnje. Na žalost se je temu klicu odzvalo premoš Slovencev, zato bodo ostali slovenski poslanci, to je klerikalci in Puceli navezani na brezplodno politkovanje, ker ne morejo priti do vlade in zato ne bodo mogli tudi nič doseči. Zato v boji po začrtani poti do popolne zmagi državne misli, da se kaj takega v prihodnjosti več ne pripeti».

+ V pravem tiru. Seja ministrskega sveta pod kraljevim predsedstvom je začela opozicijske gromovnike obračati k spokorništvu. Sum zagrebški «Hrvat» navaja v svojem poročilu, da je neki član vlade smatral potrebno, polhvaliti se napram njegovemu («Hrvatovemu») dopisniku takole: Razume se, da se na seji v dvoru ni govorilo o postavljanju političnih principov v zunanji in notranji politiki, ker so ti principi znani in se ne dajo več menjati. Ni moglo biti govora o kaki novi politični konsolidaciji. Vse ostane pri starem. Mi smatramo, da bomo vladali vsa štiri leta, zato se je na seji v dvoru govorilo samo o delovanju vlade v narodni skupščini. Vse ostalo se predpostavlja, da je tako kakor je, zato ni bilo niti treha izgubljeni besedi o drugih stvareh. Mi bomo vladali štiri leta in to je naš program! K vsemu temu «Hrvat» resignira in le še v kratkem dostavku navaja kot kraljevo željo, da naj bi atmosfera v narodni skupščini postala pomirijevša, da ne bi prišlo do abstinenca in da bi se omogočilo delo v narodni skupščini. Tako oprezno torej tudi radičevci vstopajo v umerjeni opozicijski tir. Le naš «Slovenec» še dela svojevrstno izjemo in mu ne grede v račun niti objektivna poročila, niti ona, ki jih sam prinaša.

+ Za tolažbo. Glavni radikalni organ («Samouprava») povodom zadnjih vsiljivih vesti opozicijskega tiska, da radikalni ipak tipajo za zblizbanje z opozicijo, odnosno da vlada mora ublažiti zaostrenost med obema taboroma, izvaja v svojem uvodniku: V borbi, ki jo je dosejel Radič in za njim vsa opozicijska vodila proti državi, ni bilo meje; klevetalo in ironiziralo se je vse, kar prihaja iz Beograda, razgrevalo so se plemenske in verske strasti in predsodki, falzificiralo se je zgodovino. Iz Beograda se na vse to ni vračalo mlo za draga, tolerance in popustljivosti je bilo obilo; a tudi v bodoče se bodo respektirale vse pravice opozicije. Samo v enem pa ved radikalno stranko in opozicijo ne more biti nikakih transakcij: to je vprašanje narodnega in državnega edinstva! Glavni interes, obsežen v tem vprašanju, iz prav nikakoli ozirom v prav nikakoli obliki ne sme biti oskodoval ... Eto, to je tisto, kar so tudi samostojni demokrati že storili povedali dr. Korošcu: priznajte narodno in državno edinstvo, in ...

+ Logično. «Slovenec» poroča, da samostojni demokrati in radikalni na seji kronskega sveta niso imeli nobenih konkretnih predlogov o načinu, kako bi se naj razvijali notranje politični dogo-

ki. Na kronske svet se je samo govorilo, da je bila vlada Narodnega bloka res označena kot volina vlada. Kronski svet je torej samo ugotovil, da je bila sedanja vlada volina, da pa po volitvah ni več «volina». Nato so se ministri brez konkretnih predlogov, kaj naj počne sedaj, ko so minule volitve, razšli po svojih stanovanjih. To poroča «Slovenec» kot zelo pomenljivo, kajti klerikalni ministri so navadno po sejah ministrskega ali kronskega sveta odšli še k «Zlatemu burencu», kjer je običajno došlo do zelo konkretnih predlogov. Kot posebno senzacijsko poroča tudi «Slovenec», da se je min. predsednik Pašić po seji kronskega sveta odpeljal z avtomobilom v predsedništvu vlade. Ali naj bi se morebiti z dr. Korošcem avtonomijo, oziroma polomijo? — Klerikalcem se očitno možgani že zelo opasno kisajo.

+ Z znanim Koroševim intervjuvom, na katerem se je naš veliki abbe povzpeld do onemoglih p etenji in nedostojnih insinuacij o «prodiranju Azije v Evropo», se ponovno bavi «Samouprava» in ugotavlja, da dr. Korošec s po no paro jadra v radičevstvo. Ako se dr. Korošec zaveda svojih besed, tedaj je njegov intervju simptomatičen za njegovo bodoče ravnanje. Tudi Hrvatska Zvezdnica se je obnašala prilično enako. Tudi njej državne avtoritete kakor zdaj Korošcu niso veljale; zato se je kmalu metamorfzirala v edino spasišče Radičevu čudotvorstvo. Desperaterji Hrvatske Zvezdnice niso nikogar presenetili, ker so potrebovali mandate. Toda dr. Korošcu ti manevri doslej niso bili potrebni in se bo le osmešil, ako ho imitiral Hrvatsko Zvezdnico. V ostalem pa je njegova stvar, ako ravno želi tudi on postati Radičev ko; samo nepotrebnja je bila taka njegova uvertura, ki «sehuje mnogo nizkotnih insinuacij... V drugem, daljšem članku «Samouprava» obširneje zavrača dr. Koroševe klevete in meni: Da, če bi iz groba vstal pokojni dr. Krek in videl, kako trpi njegov naslednik Slovence v Radičev tabor, v žrelo krvavega in strašnega boljševizma, bi omahnil od sramote in zhlaznel iz obupa. Toda mrtvi se ne vračajo iz groba, živ pa je ostal slovenski del našega naroda, kateremu je spomin na dr. Kreka svetil, in ki bo enkrat le izpregledal za lastnimi, zdravimi očmi. Duhovniška hipnoza bo ostala le še kakor grd san, isto, kakor habsburska prošlost. Slovenski del našega naroda je dal že velike in vzorne sinove, ki so ga učili enako kakor dr. Krek, dal pa jih bo tudi v bodoče. In ti njegovi sinovi ga bodo osvobodili popovski okov, vter ga uvedli v kolo svobodnih in srečnih narodov.

+ Klerikalni teror. Znano je, da klerikalci nikogar ne trpe v svojih podjetjih, ki ni zanesljiv pristaš SLS. Kdor je količkej na sumu, da je naprednega mišljenja in kdor se ne ukloni popolnoma njihovi politični diktaturi, temu ne pomaga noben blagoslov in na cesti je, predno se revež zave, kaj je zagrešil. Nešteto takih slučajev, ki so se dogodili v klerikalnih gospodarskih zavodih, bi lahko navedli. Klerikalna maščevalnost se kaže tudi nad takimi lastnimi pristaši, ki ne trobijo v rog znane klike okoli prof. Remca in profesorja Jorca in ki se zgražajo nad klerikalnimi trgovskimi špekulacijami z zlorabo politične moči. Ta klerikalna klika, ki je pred vojno in tudi pozneje proglašala gospodarski boj kot vseh naprednih trgovcev in podjetij, ki so v rokah naprednih ljudi, ki je svojevrstna ta boj kot tudi sistematično organizirala med poteželskim prebivalstvom, hoče uvesti iste metode tudi sedaj na svoje hinavski klerikalizem odgovarjačoji način. S tem, da v svojih listih neprestano plješe o gospodarskem bojkotu od napredne strani, hoče med svojimi pristaši vzbuditi bojkotno gibanje proti naprednim trgovcem in podjetjem. Vemo, kam meri to vpitje o gospodarskem bojkotu, zavedajo pa naj se klerikalci, da morejo s svojim bujskanjem doseči samo nasprotno, kar žele. Napredni trgovci, obrtniki in podjetniki so prestali čase, ko so bili klerikalci absolutni gospodarji v Sloveniji, zato je njihovo bujskanje danes, ko jim je za vedno odklenalo, prazno. S svojim izizvanjem morejo samo doseči senzacionalna odkritja o zlorabi ljudskega denarja v svojih gospodarskih podjetjih. Bržkone bi jim bilo to zelo neljubo. Klerikalni teror tudi z največjimi metodami, ki jih skuša s svojimi izmišljenimi hinavskimi pretvezami uveljaviti, ne bo uspel.

+ Radičevska nova pisarlja. «Hrvat» je v sredo izšel s posebno prilogo, ki naj bi nadomestila Radičev «Slobodni Dom». Na tej prilogi se da seveda marsikaj pogrešati, predvsem manjkajo republikanske popevke in Radičev uvodni zos. No, zato pa se novi mirotni generali doktor Trumbić, dr. Polić in dr. Bazala polžu v poljudnih sestavih o človečanski, opozicijski in svetovni politiki z očitnim trudom, da bi tudi po obliki verno kopirali velikega mojstra čudotvorne pisarlje — Stjepana Radiča. Toda original je le original, pa bi tudi Radičev, a kopija običajno le medla karikatura. Tako je tudi z novimi seljaškimi članki omenjenih treh gospodov, ki se sicer točno poslušajoje Radičeve terminologije o beogradskih vlastodržcih, «batlaših» in «eteranjih» (ili «armaturah»), drugače pa v primeru z Radičem izkazujejo veliko, veliko revščino političnega pouka. Dr. Polić dolgozvezo dokazuje, da so zahtevne hrvatske politike sodobne in pravilne; dr. Trumbić piše o mednarodnem položaju Hrvatov, ki obstoja v tem, da s Hrvati držijo bosanski muslimani in slovenski klerikalci; cilindra dr. Bazala pa razmotriva kulturno značenje minulih volitev

in hoče-inoče dokazuje, da so radičevci na dan volitev zopet pomenili «predzidje krščanstva» in stali na braniku zapadne kulture ... Reči pa je treba, da se takšna velevažna kulturna in človečanska razmotrivanja poleg nekulturnih izpadov Radičevega nečaka Pavla, ki zmerna Pašića z «osramočenim brado» in Pribeževića za «beosmočno majmunsko zubalo», dajo štati s prav mešanim okusom. V ostalem je bila dotična ševilka «Hrvat» zaplenjena, ker je po izjavi policije očitno predstavljal novo izdajo ustavljenega «Slob. Doma».

Po svetu

— Ntredem Pavlovič Kondakov V noč od 16. na 17. t. m. je umrl v Pragi eden največjih sodobnih ruskih nčenikov in znanstvenik svetovnega slovesa, univ. prof. Ntredem Pavlovič Kondakov. Dne 1. novembra 1924. je praznoval 80. letnico svojega rojstva in so se ga pri tej priliki spomnili vsi kulturni narodi. Tudi «Jutro» je priložil takrat obširen članek o znanstvenem delovanju Kondakova. S svojimi dolgoletnimi, temeljitimi in uspešnim raziskovanjem na polju srednjeveške umetnostne zgodovine, posebno evropskega vzhoda, je silno obogatil znanstvo in postavil deloma že znana dejstva v popolnoma novo luč. Kondakov je l. 1920. zapustil Rusijo in deloval najprej dve leti na Bolgarskem, dokler ni bil poklican na praško univerzo. Še pred par dnevi je imel tamkaj svoja predavanja za poletni semester pa je navedel predavanja iz umetnostne zgodovine srednjega veka.

— Založna obletnica. V sredo 18. t. m. je bila družna obletnica tragične smrti prvega češkoslovaškega finančnega ministra dr. A. Rašina. Mnogo odličnih mož je umrlo na Češkem po Rašini smrti, a menda nikogar republika tako ne pozreka kakor dr. Rašina. Z njim je umrl državnik, učitelj, pionir in pravi tip državljan. Očlovek, ki je jasno videl v bodočnost, imel jasno zasnovo in premišljen program ter vedel, kaj hoče. Dr. Rašin je bil državnik, ki se je znal zavodati resničnega stanja razmer. Poznal je zakone prirodnega razvoja in zato ni nasedal teorijam, ki bi jih ne mogel uresničiti; njegove ideje so se gibale na realnih tleh.

— Martinska deklaracija in — plebiscit na Slovaškem. V praški madžarski list «Pracni Ujaka» je napisal Ag. Petrásek, katoliški duhovnik in voditelj takozvane slovaškega dela madžarske krščanske socialne stranke članek, v katerem trdi, da Slovaki Narodni svet leta 1918. ni imel pravice odločiti o usodi Slovaške. Takozvana «Martinska deklaracija» je delo samopoklicancev (!) in edini izhod iz spora o njeni veljavnosti in obveznosti je plebiscit: naj ljudstvo odloči, ali je Martinska deklaracija pravomočna in — ali naj spada Slovaška še nadalje v češkoslovaško republiko ali ne. Smisel Petrásekove izjave je jasen: madžarska krščanska socialna stranka si domneva, da bi se plebiscit iztekla v korist Madžarske in da bi klerikalci glasovali za odcenitev Slovaške od češkoslovaške rennilice.

— Ludendorffov umik. Berlinske vesti potrjujejo poročilo, da hoče general Ludendorff res odštiti svoje poslaniški mandat. Izemlji bi vse vesenje do politike, odkar je njegova stranka pri zadnjih volitvah tako rapidno nazadovala. Doslej se še ni udeležil nobene seje Reichstata in tudi ni prisostvoval seji nobenega odseka, v katere je izvoljen.

IZ ALBANIJE.

Beograd, 16. februarja. p. Iz Tirane poročajo, da poziva vlada Ahmed-bega Zogu na novomešni letnik 1923.

Beograd, 18. februarja. p. Albanski poslanik v Beogradu Ali-Rica paša Kosanjin je premešten ter odpoklican v Tirano. Albanska vlada je dala svoj agremnt, da bo imenovan za našega poslanca v Tirani Branko Lazarevič.

TURNJE AVSTRISKEGA ZUNANJEGA MINISTRA.

Dunaj, 18. februarja. s. «Acht - Uhr» Blatt» doznava, da je zunanji minister dr. Mataja, ki se je nahajal po bolezni na odhodu v Švici, odpotoval v Pariz in London, kjer bo imel razgovore s številnimi osebnostmi. Potovanje nima uradnega značaja, vendar pa je pričakovati, da se bo pri teh razgovorih govorilo o vseh vprašanjih, ki zadevajo Avstrijo. Povratka zunanjega ministra dr. Mataja je pričakovati v prihodnjih dnevih.

PRAKTIČNA PRESKUŠNJA ROTORNIH LADJI.

London, 18. februar. s. Rotorni parnik «Buckau» je prispel v Grandemouth. Parnik je imel na vsej poti izredno slabo vreme. Strokovnjaki, ki so ga spremljali na krovu, izjavljajo, da znači Flettnerjeva iznajdba velik uspeh. «Westminster Gazette» označuje uspeh vožnje, ki je trajala preko Severnega morja pri slabem vremenu 4 dni in 4 ure, za zelo povoljen. Iznaidba je dokazala praktično uporabo. Tudi «Daily News» se priključuje mnenju «Gazette».

VLADARSKI OBISKI V VARŠAVI.

Varšava, 18. februarja. v. Kakor se poroča, bo tekom letošnjega poletja obisk kal bolgarski kralj Boris predsednika poljske republike. Te vesti zunanje ministrstvo še ne potrjuje; vsekakor bi se imel vršiti ta obisk šele po obisku francoskega predsednika Doumerguea in jugoslovenskega kralja Aleksandra.

Naši kraji in ljudje

Tajna komunistična tiskarna v Beogradu

Profesorica Cvetković, voditeljica tajnega komunističnega gibanja.

Poročali smo že na kratko, da je beograjska policija po večmesečnem naporu poizvedovanju izsledila v Čuničevi ulici št. 8 v Beogradu tajno komunistično tiskarno, v kateri se je tiskal tudi tajni komunistični organ z naslovom «Komunist». S kako opreznostjo so komunisti izvrševali svoj posel, naj služijo sledeče podrobnosti: Ze postavljene članke sta prenašali dve zaupni osebi in tajno tiskarno, za katero ni vedel nihče drugi razen teh dveh.

Preiskava se marljivo nadaljuje in je trajala v sredo in četrtek ves dan in vso noč. V sredo ponoči je naša policija tu- di tajni arhiv in blagajno komunistične stranke, ki sta bila skrita pri bivši profesorici Desanki Cvetković, stanujoči v ulici Miloša Velikega št. 35. Policija je dobila namreč obvestilo, da prihajajo k Cvetkovićevi znani komunisti in tudi nekatere ženske, o katerih je bilo znano, da so v jako ozkih stikih s komunističnimi prvaki. Zato je pridno opazovala promet v tej hiši in se končno odločila za hišno preiskavo pri Cvetkovićevi. Da se vrše pri njej tajni komunistični sestanki, o tem je policija še bolj prepričala slučaj z nekim delavcem, ki je prišel iz hiše št. 35. Ko ga je namreč službovali policijski uradnik nekega večera vprašal, kaj je delal v tej hiši, se je delavec silno razburil in v prvem trenutku sploh ni vedel odgovora. Pri hišni preiskavi, ki je bila izvršena pri profesorici Cvetkovićevi, so našli v treh sobah polno komunističnih knjig, takozvane internacionale «Rdeče pomoči», sekcije Beograd, ki jo je vodila gđna Cvetković, dalje arhiv in tajno blagajno. V blagajniški knjigi so bili vpisani natančno vsi dohodki in izdatki, ki jih je imela sekcija. Takozvana «Rdeča pomoč» je podeljevala komunistom, ki so prihajali iz notranjosti države v Beograd, podpore v znesku 1000 do 4000 Din. Blagajniška knjiga je bila popolnoma v redu. Prejemki so izvirali večinoma iz manjših podpor, ki so prihajale iz Amerike. Kolikor je dosedaj ugotovljeno, je «Rdeča pomoč» razdelila sedaj skupno 350.000 Din. Glavno blagajno je vodil neki Sima Mijuš, ki je bil aretiran skupno s Cvetkovićev. Policija je izvršila še celo vrsto drugih hišnih preiskav in aretirala dosedaj več komunistov, med njimi tudi novinarja Mošo Pijade ter drogerista Pašića, ki pa je bil včeraj izpuščen, ker se je dognala njegova nedolžnost.

Nova higijenska šola v Zagrebu

Zdravstvenim problemom posveča naša država ves čas svojega obstoja prav posebno pozornost. Mnogi marljivi in vztrajni delavci so zastavili vse svoje moči, da se tudi naša država v sanitetnem pogledu uredi po vzgledu drugih modernih evropskih držav. Prvenstvo med njimi pa zavzema nedvomno načelnik ministrstva za narodno zdravje dr. Andrija Štampar, ki je v desolantnih povojnih prilikah prevzel težko nalogo, da uvede v Jugoslavijo novo sanitetno politiko. Na njegovo inicijativo je ustanavljala vlada po državi razne zdravstvene institucije, med katerimi je največ posvečenih so cilni ni dični. Dr. Štampar je zbral okoli sebe mnogo navdušenih pomočnikov, med katerimi sta znana v Ljubljani zlasti dr. Katičič in dr. Ambrožič. Delo teh odličnih medicinskih strokovnjakov je bilo priznано tudi od ino-

zemstva. Higijenska sekcija Zveze narodov pošilja namreč vsako leto zdravstvene komisije v poedine države, da ugotavljajo, kakšna je organizacija preventivne medicine. Taka komisija, ki se je mudila lansko leto tudi v Jugoslaviji, je odkrito izjavila, da gre dr. Štamparju in naši sanitetni politiki vse priznanje. Mednarodni strokovnjaki so z zadovoljstvom naglašali, da je treha Jugoslavijo prištevati med najvzornejše evropske države v pogledu sanitetne politike. To priznanje je imelo velik odmev v vsem kulturnem svetu.

Privodstavniki velike Rockefellerjeve fundacije v Ameriki, ki podpirajo socialno-medicinske institucije celega sveta, so se spomnili sedaj tudi naše države in ji nakazali 10 milijonov dinarjev za zgradbo moderne higijenske šole v Zagrebu. To Rockefellerjevo ustanovo upravlja sedaj šestčlanski odbor, kateremu načeluje dr. Štampar. Odbor je sklenil, da prične z graditvijo higijenske šole še tekom tega leta. Razpravljal je tudi že o organizaciji šole, ki se bo delila na sledeče oddelke: administrativni in edukativni odsek, odsek za študij patologije naroda in statistiko, socialna medicina in propaganda, parazitološki odsek itd. Rockefellerjeva fundacija je zahtevala natančno poročilo o programu dela in sistemu ponke. Odbor je želji ustregel in predstavniki Rockefellerjeve fundacije so poslali načrt v proučevanje tudi raznim ameriškim in evropskim strokovnjakom. Karakteristično je, da so se vsi učenjaki o načrtu izrazili zelo laskavo in mu dali celo prednost pred številnimi drugimi.

Rockefellerjeva fundacija je ustanovila doslej velike higijenske šole v Londonu, Varšavi, Pragi, Postonu in Pekingu. Razlika med našim programom in programom ostalih šol obstoja v tem, da naša šola ne bo čista akademska šola, ampak pravo »šolice« za popularizacijo higijene. Upati je, da bo šola kmalu dovršena in tako služila svojim velikim svrhl.

Stavbno gibanje v Trbovljah

Obrt in promet v trbovlski občini sta v začetku svetovne vojne skoro zastala, stavbarstvo pa popolnoma. Tako je ostalo dolga leta. Šele lani in letos se je pokazala vesela sprememba. Trbovelska dolina se olepšava in upati je, da se povzpne tudi glede tega kmalu do modernega industrijskega središča Lanske leto si je zgradil hišo g. Ivan Lisac. V njej je otvoril eno najbolj higienskih in modernih brivnic v Posavju. Hiša je zidana v novem slogu in stoji na najboljši prometni točki na Vodah zraven mostu in nasproti mesnici g. Albin Poketška. Obe stavbi sta si v strešni konstrukciji slični in v okras vsej dolini. Zgradilo ju je znano stavbno podjetje g. Rudolfa Ročaka.

Isto podjetje zida tudi Sokolskemu društvu dom v modernem slogu nasproti gostilni g. Jakoba Božiča. Ta dom bo trbovelskemu in sploh vsem Sokolom v pomoč. Prva prireditev v njem se bo vršila že letos 3. maja. Slavnostna otvoritev pa bo šele na jesen, ko bodo vsa dela dogotovljena.

Tudi rudarska bolnišnica bo v najkrajšem času gotova. Vodovodna in parna inštalacija sta že izvršeni, pleskarska in slikarska dela bodo tudi kmalu končana. Še danes je ta stavba veličastna, največja stavba v Trbovljah. Doslej je veljala že 8 in pol milijona dinarjev. Krasen bo

precej veliki vrt s cvetnimi gredami in žlahtnimi drevesci, ki bodo zasažena ob poteh.

Lanskega 1. junija zažgani Rudarski dom je že popravljen. Prihodnji teden se bo v njem vršila pustna veselica. Na prostoru zraven tega doma bo Rudarska zadruga letos po načrtih mestnega stavbenika g. Ročaka zidala veliko dvorano za nekaj tisoč ljudi. Tudi Orli si postavijo letos novo veliko dvorano z visokim stolpom. Opeko že imajo, od rudnika so dobili namreč dva podrti dimnika.

Gostilničarka ga. Kramarjeva je dvignila svojo hišo za eno nadstropje. Ob glavni cesti blizu pokopališča si zgradi šest domačih obrtnikov še letos lastne hiše. G. Šoštarčič se je vselil v svojo hišo, v kateri ima tudi čevljarstvo delavnico; isto je storil g. Tone Malgaj, ki je ob enem s čevljarstvo delavnico otvoril tudi prodajalno usnja in čevljarstvih potrebščin.

CACAO VAN KASTER

Tatinski mladiči

Ljubljana, 19. februarja.

Za vogalom so se vsi štirje še enkrat spogledali, potem pa je dejal najmlajši, 11letni in najbolj navihani Polde: «No, ali gremo?». Vsak izmed njih je vprašujoče pogledal na popisan listič, ga stisnil v žep, nato pa so pokimali: «Pa pojdemo!».

In krenili so z oprtami nahrbtniki po Dunajski cesti. Pred vzhodom v Pražkovo ulico se jim je razlil čez navihane mlade obraze zadovoljen nasmeh, zasopli so globoko, kot da so prestali veliko nevarnost. Ko pa so zavili okrog ogla, so ostali kot pribiti. Pred njimi je stal namreč stražnik, ki jih je sprva, nič lučnega sluteč, mirno motril, ko pa je opazil njihovo preplašenost, je seveda radovoljen pristopil in potipal, kaj se nahaja v nahrbtnikih. Na svoje začudenje je začutil razne kovinske predmete in nato pogledal v notranjost nahrbtnikov. In pri vsakem je privlekel na dan po par svetlih medenih kljuk od lišnih vrat. Dečki so takoj priznali, da so hoteli kljuko prodati trgovcu Panholzerju kot staro kovino. Na vprašanje, kje so jih dobili, so skomiznili z rameni, na policiji pa se je stvar izkazala kot takole:

Na mlajši izmed štirih, zgoraj omenjeni Polde, se je poleti igral ob Ljubljani in vlačil na dan izvide različne stare železne predmete, ki jih je ta ali oni vrzel v strugo. Kmalu je zvedel, da se taka roba lahko v večji množini proda. Postal je tedaj seveda še bolj vnet iskalec in večkrat se mu je posrečilo, da je dobil za železje po par dinarčkov za sladkarije. V trgovini pa je kmalu opazil, da se dobe za rumeno medenino večji znesku. Dečko pa ni vedel, kako bi prišel do takih svetlin reči. Študiral je in študiral in na vse zadnje je njegova iznajdljivost triumfirala. Kljuko na lišnih vratih so bile vendar tako vabljive. Nabral je okrog sebe še tri prijatelje: 13letnega Milka in 12letna Rajka ter Josipa, otroke z ulice, ki vidi o in čutijo doma že v nežnih letih veliko revščine. Predlog najmlajšega je vsem izredno ugajal in šli so na delo. Polde je preskrbel močne škarje in jeli so tekati po mestu. Nakrat so bile po lišah večnih vrat na Karlovski cesti, Valvazorjevem trgu, Gradščici, Dunajski in Gosposvetski cesti, na notranji strani odstranjene vse medene kljuko in romale v nahrbtnike in žepu malih zlikovcev. Po nekaterih hišah so na vratih odstranili samo žebliček, s katerim so bile kljuko pritrjene, tako da bi imeli drugič lažje delo, potem ko spravijo prvo zalogo v denar. Njihov namen bi se jim seveda tudi posrečil, da jih ni slučajno dobil včeraj stražnik.

Policija je pričela takoj z obširno preiskavo, ker se sluti, da so morda navihanci prodajali blago že preje kje drugje in niso snatrali trgovino Panholzer za edino odjemalco.

Aretacija po petih letih

V bližini Paračina v Srbiji je v soboto nepričakovano naletela orožniška patrulja na glasovitega srbskega razbojnika Živojina Pavlovića, znanega pod imenom Kokan, ki je izvršil 17 razbojništev in ubojev in je pred petimi leti pobegnil iz beograjskih zaporov, kjer bi moral odsedeti 12 let. Orožnikom se je neznanec zdel sumljiv in so zato zahtevali od njega legitimacije. Ker pa ni mogel dokazati svoje identitete, so ga aretirali in pripeljali v Beograd, kjer je končno priznal svoje pravo ime. Prvotno je Pavlovič trdovratno zanikal vsako krivdo in izjavil, da se je z njegovo aretacijo gotovo zgodila pomota. Skušal je policijo premočiti celo na ta način, da je izjavil, da je bil radi podobnosti s Pavlovičem že enkrat aretiran, a kasneje izpuščen, ker se je policija prepričala, da ni n dotični, ki ga zasledujejo.

Toda njegova nakana se mu ni posrečila. Policija mu je namreč pokazala njegovo fotografijo, nakar se je Pavlovič končno vdal. Priznal je da je bil že leta 1899, vsojen radi svojih zločinov na 12 let težke ječe, ki bi jo moral odsedeti v topčiderski kaznilnici. Posrečilo se mu je takrat ubežati in je bil ponovno aretiran šele leta 1919. Skupno z njim sta bila v zaporniške dva njegova dobra tovariša. Vsi trije so imeli na sebi kot nevarni zločinci okove. Neke noči so se dogovorili, da pobegnejo. Ker pa je bilo iz zavoda jako težko uteči, so fingirali težko bolezen in bili v resnici prepeljavani v kaznilniško bolnico. Tam se jim je nudila ugodna prilika, da izvedejo svoj načrt. V bolnici so našli veliko pila, s katero so prepilili okove na rokah in nogah in nato v temni noči pobegnili. Se predno so čuvaji opazili, da jih ni več, so se nabijali že daleč zunaj Beograda. Orožnikom, ki so jim sledili na konjih, se je sicer posrečilo izslediti oba njegova tovariša, dočim se je on sam rešil.

Od tedaj je izvršil Živojin Pavlovič celo vrsto sleparij, razbojništev in ubojev. Klatil se je v jagodinskem srezu in postal kmalu strah in trepet tamšnjega prebivalstva. Mislil je, da je policija že popolnoma pozabila nanj, a se je v tej svoji domnevi temeljito uradunal. Po dolgem obhajljanju je končno priznal vse zločine in izjavil, da se je nahajal pet let na bolgarskem ozemlju. Hotel se je sedaj vrniti kot »enošten« žlovek v Beograd, da si poišče tamkaj »primerno« službo. Prišel je srečno že v Paračin, na potu v Beograd pa ga je zasledila žandarmerija. Ker pa je bila ta edino pravilnega mnenja, da Pavlovič ni šel v Beograd zato, da si poišče službo in služi pošten kruh, ga je izročila zopet sodišču in ga čaka sedaj še nova kazen.

Slika iz bednega zakona

Beograjski listi poročajo o pretresljivi zakonski tragediji, ki se je začela pred mnogimi leti v šolskih klopih požarevačke gimnazije in se je te dni zaključila s pokušom samomora.

Tehnik Radivoj Petrovič in Radmila Marković, sedaj uradnica v prosvetnem ministrstvu, sta se seznanila še kot dijaka požarevačke gimnazije. Skupaj sta študirala, skupaj maturirala in vsem je bilo znano, da se imata rada. Po zrelostnem izpitu so šla njuna pota narazen. Radmila je odšla na Dunaj, kjer je študirala na eksportni akademiji, Radivoj pa je obiskoval tehniko v Beogradu.

Kakor običajno vse ženske, je bila Radmila marljiva študentka. Doštudirala je šolo v normalnem roku. Ko je dovršila študije, se je vrnila z Dunaja v Beograd. Prosila je za službo, katero je dobila v prosvetnem ministrstvu. Radivoj je bil pa še vedno vpisan na tehniko. Ljubavni odnošaji obeh so se po Radmilini vrnitvi v domovino obnovili in pred štirimi meseci sta se poročila, dasi sta imela na razpolago le skromna sredstva za življenje.

Kmalu sta novorojenčka uvidela, da se od lakote in pomanjkanja ne da

živeti. Radmila je imela skromno plačo, Radivoj pa je živel od tega, kar je utegnil zaslužiti sproti. Bil je tudi skromnejši od žene in ni zahteval ničesar razen najnujnejšega. Z Radmilo pa je bilo baš obratno. Na Dunaju se je navadila živeti gosposko, da naravnost razkošno življenje. Majhna sobica, v kateri je morala živeti s svojim možem po poroki, ji ni bila prav nič všeč. In še ta sobica je bila siromašno opremljena.

Radivoj se je kljub vsemu skušal uživati v položaju, ker je imel Radmilo resnično rad. Kjer je mogel in kakor se je dalo, je obisjal svojo ženo z nežnostjo. Radmili to ni zadostovalo. Nepristano je silila iz svoje kože ven, hotela je življenje uživati, ne pa v njem trpeti. Prigovarjala je možu, naj ji dovoli vsaj medene točne preživeti v blagostanju. Radivoj je dvomil, da je to mogoče, a je ženi vendarle ustregel iz ljubezni. Začelo se je zapravljanje denarja na debelo. Izdatki so presegali zaslužek obeh in tako sta Radmila in Radivoj kmalu občutila vso grenkobo mladega zakona. Ko je Radmila videla, da ni več denarja za gledališče, kabaret in bar, je postala muhasta. Radivoj si je nekaj časa izposajal denar, a končno se je število upnikov skrenilo na ničlo. Terjatev je bilo vsak dan več, zaslužka nobenega. Da vendarle ustreže svoji ženi, ki je posebno rada srebrala likerje, je mož tu in tam na skrivnem kupil kako steklenico konjaka, pikolata, rozolje in jo poklonil svoji polovici. A ko je bilo likerja konec, je postala Radmila zopet nejevoljna. Zaradi sladke piščice je nastal tudi prvi prepir. Radmila se je sprla z možem in v razburjenosti ga je celo pretepla. Po tem dogodku je Radivoj izgubil neznanu kam.

Radmila je čakala nanj cel dan, vso noč, iskala ga je okoli znancev in prijateljev — brez uspeha. Zvečer je bila tako razburjena, da so se sorodniki bali za njeno življenje. Našla je namreč na mizi pod prtom Radivojevo pismo, s katerim ji mož naznanja, da se radi zadnjega dogodka posvaja od nje ter odhaja tja, odkoder ni več vrnitve. — Obšla jo je tako globoka žalost, da je nepristano jokala, ihtela in zlihovala. Prvotno je šla spat, je pristavila h postelji lonec, ki je bil napolnjen z neko tekočino. Iz tega lonca je večkrat pila. Zjutraj, ko se je zdanilo, sta sorodniki opazili, da obhaja Radmilo slabost. Nesrečnica je skočila preplašena iz postelje in začela bogati po sobi ter si puliti lase. Ko sta jo ženski vprašali kaj dela, je Radmila povedala, da je pila sedlovo raztopino.

Ženski sta takoj tekli po zdravniško pomoč. Prišel je ambulančni voz z zdravnikom, kateri je obupan ženi izpral želodec ter jo nato dal prepeljati v bolnišnico. Policija, ki je doznala za vsebino Radivojevega pisma, je začela takoj iskati nesrečnega moža, da bi potolažil obupano ženo, a ga doslej še ni našla. Tudi po, da se je Radivoj vrne sam, še ni še pri življenju. Obupni poskus samomora njegove žene ga bo gotovo privedel nazaj v njeno naročje.

Naročite takoj Ljubljanski Zvon

za leto

1925.

V novem letniku bo izhajal poleg Kozakovega romana Sentpater, ki so ga v Ljubljanskem predmestju, še Suženj demona roman, mladega priznanega pisatelja; poleg tega razno povesti, novele in eseji.

Ljubljanski Zvon ne sme manjkati v nobeni slovenski družini.

Ljubljanski Zvon, ki izhaja mesečno, velja celo eno s poštno vred 120 Din (za iznemanje 140 Din Naroča s pri Tekovni zadrugi v Ljubljani, Prešernova ulica št. 54.

ELITNI

KINO MATICA

Program

20., 21., 22. februarja

MISTER RADIO

Film še nevidenih senzacij

V glavni vlogi najdramnejši akrobat sveta

Luciano Albertini

Predstave ob: 1., 4., 5., 7. in 1., 9

Popoldanske predstave pri znižanih cenah

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Petek, 20.: «Vdova Rošinka». Premijera. Izv.
Sobota, 21.: «Stričkov sen». E.
Nedelja, 22.: ob 15.: «Danes homo tihi». Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv. Ob 20.: «Vdova Rošinka». Izv.
Ponedeljek, 23.: «Sumljiva oseba». P.
Torek, 24.: Zaprtlo.

Ljubljanska opera.

Petek, 20.: Zaprtlo.
Sobota, 21.: «Traviata». C.
Nedelja, 22.: ob 15.: «Trubadur». Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv. Ponedeljek, 23.: «Don Juan». A.
Torek, 24.: Zaprtlo.

Mariborsko gledališče.

Petek, 20.: Zaprtlo.
Sobota, 21.: Zaprtlo.
Nedelja, 22.: «Moloh». B. Premijera.

Celjsko gledališče.

Petek, 20.: «Veronika Deseniška». Izv.

Veronika Deseniška na celjskem odru

Po tedni intenzivnega in požrtvovalnega dela, ki ga dobro pona le tisti, ki se sam udeležujejo na gledaliških cenah, so uprizarili celjski igralci v torek dne 17. t. m. Zupančičevo «Veroniko Deseniško». Uprizoritev je bila zlasti za Celje velpomemben dogodek. Saj črpa pesnik snov za svoj velik umotvor z redko ljubezno in čustvovanjem ravno iz domače zgodovine celjskih grofov one dobe, ko se je že polagal temelj naši današnji veliki in močniti jugoslovnski državi.

Se pomembnejša pa je postala ta prireditev za celjsko prebivalstvo radi tega, ker se je odzval povabilu celjskega Dramatičnega društva pesnik Zupančič sam ter prisostvoval temu lepemu celjskemu kulturnemu prazniku. Prispej je s popoldanskim osebnim vlakom ter bil sprejet in pozdravljen od g. vladnega svetnika dr. Žužeka in od članov Dramatičnega društva. Pred kolodvorom pa ga je pričakovala številna množica celjskega meščanstva; zlasti je bila dobro zastopana

mladina, ki je v svoji idealni navdušenosti kop nela videti osebnega pesnika prvaka, ki ga je poznala doslej le po njegovih delih.

Premiero je bilo toliko zanimanja, da so bile vstopnice že prve dni po razglasitvi igre razprodane in da tudi rezervni sedeži v gledališču niso mogli zadovoljiti občinstva, ki je pri večerni blagajni kar trumoma odhajalo. Uprizoritev sama je izzvala v natpano polnem gledališču val navdušenja, ki ni hotel ponehati, dokler se ni po 3. sliki prikazal na gledališkem odru avtor. V krogu celokupnega sodelujočega članstva je pozdravil v prekrasnih in narodnega navdušenja prekipeljavolnih besedah pesnika predsednik Dramatičnega društva g. Prekorsček. Naglašal je veličino večera in posebno pomembnost dejstva, da se igra Zupančičeva tragedija neposredno na onih tleh, ki so videla vso zgodovino močnih starih celjskih grofov. Med viharimi ovacijami občinstva sta bila izročena našemu velikemu pesniku dva lovorjeva venca, mestne občine celjske in Dramatičnega društva.

Po predstavi se je vršil v Celjskem domu na čast pesniku banket, na katerem so govorili gg. ravnatelj Gruden, Prekorsček in pesnik Zupančič, ki se je v iskrenih in toplih besedah zahvalil

vsem onim sodelovalcem, ki so na tako odlični način pripomogli do lepega uspeha drame na celjskem odru. Odkrito je povedal, da je pri nekaterih celjskih navdušenostjo užival. Objubil je scenam še nadaljevanje odrske pesnitve, ki naj obsega zgodovino celjskih grofov od Hermana II. do Ulrika, poslednjega Celjana. Ves večer je potekel zelo animirano in je pokazal lepo harmonijo med požrtvovalnimi kulturnimi delci na polju slovenske gledališke umetnosti.

Filharmonična družba v Ljubljani priredi svoja dva nadaljna koncerta dne 16. marca in 20. aprila t. l. v Filharmonični dvorani. Filharmonična družba prosi vsa društva in korporacije, katera bi eventualno hotela prirediti v teh dneh kak koncert ali podobno prireditev, da se ozirajo na ta dva datuma.

IV. mladinski koncert Glasbene Matice v Celju, ki se je vršil pretečeno nedeljo v mali dvorani Celjskega doma je bil zelo dobro obiskan. G. učitelj Ciril Pregelj je obširno in zanimivo razlagal »pesem« ter še posebej poudarjal karakteristiko napovov in narodnih pesni naših južnih bratov. Spored se je omejil le na slovenske skladatelje, to je Adamiča, Lajovca, Pavčiča in Škerjancja. Gđ. Milena Verbičeva, učiteljica solopetja na

zavodu celjske Glasbene Matice je soproistinja odličnih zmognosti. Celje si lahko čestita, da si je pridobilo to novo učno moč. Mladina se je izkazala hvaležno ter je pevkinjo pri vsaki točki burno aklamirala. Klavirsko spremljevanje g. Mirce Saneinove je bilo v harmoničnem skladu s petjem in je lepo zaokrožilo celoprednastanje.

Marionetno gledališče v Ljubljani (Mladika). Na pustno nedeljo 22. t. m. igra ob 3. in ob 6. marionetno gledališče pod geslom «Gasperček pleše» tri groteskne burke grofa Fr. Pocčija in sicer: «Tri želje», «Preizkušnja», «Gasperček-slikar». Čenčene občinstvo opozarjamo, da se vrši predprodaja vstopnic od 10.—12. dopoldne v Mladiki na dan predstave. Na splošno željo bodo zadnji sedeži primerno dvignjeni. Poslovala bo tudi garderoba.

Francoska grafika XIX. stoletja v Zagrebu. Zagrebška univerzitetna knjižnica otvori v kratkem razstavo francosko grafiko iz 19. stoletja. Razstavi listi se že razporejajo in bodo v kratkem dostopni posetnikom. Ta razstava bo največja prireditve te vrste v Zagrebu po letu 1914.

Ena Destinova pripravila koncert jugoslovnske glasbe. Iz Prage poročajo, da pripravila ga. Ena Destinova kot zahvale za navdušen sprejem, katerega je bila de-

Domače vesti

ORIGINALNO POVOLILNO PESMICO

Je postal 'Domovini' kmet iz mariborske okolice. Vredna je, da jo poznajo tudi naši čitatelji. Evo je:

*Borba je sedaj končana,
zmaga pa izvojevana
zgagarjem vso moč iz rok,
stiraj Narodni je blok.*

*Zdal Korošec se hudele,
ker se tigrov broj zmanjšuje.
Če naprej tako bo šlo,
črnihi tigrov več ne bo.*

*Ravniki so radikali
prav sramotno so propali.
Ravniki kakor Ravniki
sta enakovredni par.*

*Tudi Markovič je Božo
na medvedovo pil kožo.
Deržič, Roglič, Ribarič,
ali res vas sram ni nič?*

*Zdal spoznal smo krčake,
kričalcekm prigančake.
Da ste vi res narodnjaki,
mislilo le še bedaki.*

*Jugoslavija široka
v rokah Narodnega bloka!
To najlepši je polav,
živela Pivko in Žerjav!*

* **Diplomatska vest.** Za našega poslanika v Albaniji je imenovan doseđanji načelnik albanskega oddelka v ministruvstvu zunanjih zadev Branko Lazarevič. Albanska vlada je imenovanju že pritrđila. Doseđanji albanski poslanik v Beogradu Ali Riza Kolonja je razrešen svoje dolžnosti.

* **Imenovanja v naši vojski.** Imenovani so: pehotni major Friderik Kren za komandanta 2. bataljona 14. pešpolka; administrativni kapetan 1. razreda Matevž Grušen za vršilca dolžnosti upravnika Drinskega municijskega skladišča; administrativni kapitan 1. razreda Ivan Kavšek za vršilca dolžnosti upravnika avio-delavnice 3. armijske oblasti; artiljerijski major Ferdinand Janež za komandanta 1. poljske divizije timoške artiljerijske brigade; ekopomski major vojne mornarice Leonida Dešković za vršilca dolžnosti čela ekonomskega oddelka komande pomorskega arzenala.

* **Iz poštnih služb.** V poštni službi so premešeni: poštno-brzojavni uradnik Anton Klemenčič iz Maribora k glavni pošti v Beogradu; Fran Tomšič iz Polhovca gradca k glavni pošti v Ljubljani in Tomaž Dolenc iz Koprivnice k poštnemu uradu Zagreb 2.

* **Ureditev položaja bivših ministrov.** — Z ukazom Nj. Vel. kralja z dne 7. t. m. je reguliran položaj vseh ministrov n. r. in onih osebnosti, ki že leto dni niso več ministri. S tem ukazom so upokojeni bivši ministri: Andrija Radović, Ljuba Jovanović, Joca P. Jovanović, Kosta Timotijević, Pavle Marinković in dr. Velizar Janković. Razrešeni pa so svoje dolžnosti kot ministri na razpoloženju m. dr.: Milojko Jovanović, dr. Vekoslav Rukovec, doktor Ante Trumbić, Rista Jokić, dr. Laza Marković, dr. Kosta Kumanudi, Milivoj Jovanović, Spasojko Piletić, dr. Zarko Miladinović, Osman Vilović, dr. Ivan Krstelj, dr. Voja Veljković, Zika Račajlović in Derviš Omerović.

* **Stoletnica rojstva Gjuro Daničiča.** — Dne 19. aprila poteče sto let, kar je zagledal svetel znan jugoslovanski znanstvenik Gjuro Daničič. Beograd bo proslavil znamenito stoletnico s koncertom in predavanjem o Daničiču. Čisti dohodek je namenjen fondu kulturnih in prosvetnih institucij.

* **Kmetijstvo učni predmet v ljudskih šolah.** Kmetijsko ministrstvo je predložilo ministruvstvu prosvete spomenico, naj bi se kmetijstvo uvedlo kot učni predmet v osnovnih šolah. Šolskim vrhom naj bi se posvečala večja pozornost in naj bi se tudi primerno zvišal kredit za vzdrževanja šolskih vrhov.

* **Himen.** Posestnik J. Snuderl od sv. Benedikta v Slovenskih goricah se je v

ležna v naši državi, vokalno produkcijo izključno jugoslovanskih skladb. Umetnica je že naročila v Beogradu note za program, katerega bo izvajala.

* **Petdesetletnica Bizetove opere 'Carmen'.** 3. marca 1925. pete 50 let odkar je bila Bizetova 'Carmen' prvič uprizorjena v Parizu. Premijera dela je izpadla zelo klaverno in 3 mesece po tem polomu je Bizet umrl. Svet je govoril, da je neuspeh tega dela pripomogel, da je Bizet umrl tako zgodaj. Danes pa je 'Carmen' poleg 'Fausta' najpopularnejša francoska opera.

* **Skladatelj R. Strauss se odpravlja na evropsko turnejo.** Dunajski glasbenik Richard Strauss se odpravlja na večjo evropsko turnejo. Glasom poročil dunajskega tiska odide najprej v Francijo, potem pa v Španijo. V Parizu in Madridu bo vodil izvajanje lastnih opernih del. V tujini ostane po doseđanjih dispozicijah dober poldrugi mesec dni.

* **Zanimiv Reinhardtov angažman nove igralke.** Dunajski režiser Maks Reinhardt je odkril na Dunaju novo igralko, katero je že angažiral pod izredno ugodnimi pogoji. Je to grofica Kuhn, ki je v dunajskih družinskih krogih znana osebnost. Doslej še ni nastopila na odru, a Reinhardt, ki jo je videl igrati v neki privatni družbi, jo je takoj angažiral za vloge starejših salonskih dam in mater.

Mariboru poročil z gospodično Matildo Felser iz Počehove pri Mariboru.

* **Smrtna kosa.** V sredo je umrl v Šiški znani veletržec z vinom g. Viktor Bolafio. Pokojnik je bil italijanskega pokolenja, vendar pa se je popolnoma užíval v naše razmere in spoštoval naš narod in jezik. Bil je izredno podjeten in delaven človek in kot trgovec znan po vsej Sloveniji. Njegovo truplo so prepeljali včeraj v Gorico, kjer je položeno v rodniški grobnico. — Na Vrhnikih je preminul včeraj nenadno smrtno v starosti 51 let g. Rudolf Rutner, posestnik in trgovec. Pokojnik si je s svojo marljivostjo in sposobnostjo ustvaril lepo cvetočo podjetje. Bil je odločen naprednjak, ki je z veseljem podpiral narodna in napredna društva ter užival splošen ugled in spoštovanje. Njegove zemsko ostanke položijo v soboto ob 8. popoldne na farno pokopališče na Vrhnikih k večnemu počitku. Bodi jim ohranjen blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Českoslovaška za kragujevaške srote.** Českoslovaška vlada je za vojne srote v Kragujevcu po českoslovaškem poslaniku na našem dvoru darovala znesek 20.000 dinarjev v znak priznanja požrtvovalnosti in bratske ljubezni kragujevaškega prebivalstva, ki je postavilo lep spomenik Čehoslovnikom, ustreljenim od avstrijskih krvnikov v dobi okupacije Kragujevca.

* **Deseturni delovni čas.** Gremij novosadskih trgovcev je sklenil, da se ukine osemurni delovni čas ter uvede deseturni delovni dan. Trgovski nameščenci glede tega sklepa še niso zavzeli svojega stališča.

* **Nazarenske in adventistične organizacije prepovedane v naši državi.** Ministrstvo za vere je naročilo policijskim oblastim, da preprečijo delovanje vseh nazarenskih in adventističnih organizacij. Njihove institucije se morajo razpustiti, agitatorji in propovedniki pa arretirati in izročiti sodišču. Številno pristavev raznih verskih sekt, posebno nazarencov in adventistov, se je zadnja leta zelo povečalo. Njihovo število je zlasti v Vojvodini že zelo veliko. Cele vasi pripadajo tamkaj tema dvema sektoma. A tudi že v Srbiji prodirajo nazarenci in adventisti. V okolici Obrenovca jih je precej. V Arandjelovu pa imajo celo svojo cerkev. V Beogradu so pristali nazarenske in adventistične sekte večinoma priseljenici iz Srema in Vojvodine. Računa se, da jih je skupno okoli 150.000 v naši državi. Poleg teh dveh sekt obstoja še verska sekta metolistov, ki je pod angleškim protektoratom in dobavlja ljudem obleko in obuvalo, s čimer si pridobiva pristaje. Metodistov je največ v okolici Strumice.

* **Slovenski gospodarski, klerikalni tečnik** v Mariboru, ki ga je policija pred volitvami ustavila, je včeraj zopet izšel pod uredništvom g. Januša Golca. 'Gospodarski' je bil ustavljen, ker je imel za odgovornega urednika poslanca Lučenjaka, ki ni stalno bival v Mariboru in torej ni mogel izvrševati pri listu odgovornega uredništva. Dalje je bil ustavljen list tudi radi sprememb pri konzorciju, ki niso bile javljene policiji. Sedaj so sporočili policiji novi konzorcij 'Straže' in 'Gospodarja' pod predsedstvom dr. Korošca. — Včerajšnje poročilo o 'Naši straži' moramo biti v toliko popolniti, da je že prva številka prinesla nič manj kot pet osebnih napadov, topot na trgovce, ki niso volili v prvo skrujico. Vsekakor nadebudni začetek.

* **Fantje se zbirajo . . .** Kakor beležijo blokaški listi, so sedanjim vodilni faktorji HRSS. brzojavili narodnemu poslancu dr. Kežmanu, naj se vrne iz Amerike, da se bo mogel udeležiti prve seje v Narodni skupščini. Do 7. marca bo dr. Kežman, Radičev ameriški misijonar, gotovo doma, ko se bo odšel gotovo tudi on okanil abstinence, v kateri je z Radičem doslej najdalje vztrajal. Ker ga ščiti imunizeta, ga naše oblasti ne bodo mogle sledovati zaradi nekaterih starih ne ravno političnih obtožb, ki jih ima dr. Kežman na grbi. . . . A kakor znano, je dr. Kežmanovo ime tudi lani v Ameriki zaslovelo radi raznih dolarskih in drugih čustlovstev, ki jih Radičeva stranka nima v programu, pač pa — na vesti.

* **Detomori.** Iz Rogoške Slatine nam pišejo: Pred nekaj dnevi so orožniki arretirali zakonsko dvojico Franceta in Marijo Bračun iz Spod. Nagonja, ki sta umorila svojega novorojenčka in ga potem zakopala v bližnjem gozdu. Zločin je prišel čisto slučajno na dan. Neki fant je iskal v gozdu divje češnje, da bi jih doma vsadil. Nenadoma zapazi pred seboj, da mora biti tamkaj nekaj zakopano. Iz radovednosti je v resnici prišel odkopavati in na svoje veliko presenečenje kmalu zadel na otročje nogice. Obvestil je o dogodku takoj orožnike, ki so zločinca kmalu sledili in ju oddali v roke pravice.

* **Planinarski kalendars za leto 1925.** Hrvatsko planinarsko društvo, podružnica 'Sljeme' v Zagrebu je nedavno izdalo 'Planinarski kalendars za leto 1925'. Vsebi je v primeri z lanskim letnikom znatno razširjena. Topografskemu delu je dodana Slovenija zaradi tega, ker Rotorjev 'Planinski kalendars' ne izhaja več in je urednik Dušan Jakšić slovenskim planincem vsaj deloma nadomestil naš koledar; hrvatskim planincem pa od oddelka 'Slovenija', ki ga je skrbno priredil g. Rudolf Badjura, olajšal obisk slovenskih planin. Koledar obsega tudi kratek opis planin v Srbiji. Splošni del koledarja objavlja več zanimivih sestavkov, med drugimi: fotografiranje na planini, Prva pomoč v planinah, Hoja po gorah ter hlači red

Vi se varate!

če ne verjamete, da l par nogavic z žigom in znakom (rdečo, modro ali zlato) 9/4 a „ključ“ trajakakor 4 paridrugih. Zato kupite l par in prepričajte se. Dobivajo se v prodajalnah.

planinskih koč. Cena 'Planinarskemu kalendarsu' znaša 15 dinarjev. Dobiva se pri podružnici 'Sljeme' v Zagrebu, Prehradovičeva ulica 11.

* **Vremenske nepogode.** Iz raznih krajev Jugoslavije prihajajo vesti o vremenskih nepogodah. Dočim imamo v Sloveniji večje ali manjše nalive, pravo aprilsko vreme, poročajo iz Sarajeva, da je tamkaj v noči od ponedeljka na torek divjal pravi orkan, ki je razbijal okna, podiral kandelabre, ruval dreve in odnašal v mestu napisne table; z neke hiše je odnesel celo pločevinasto streho. Pretrgana je bila tudi telefonska zveza med Sarajevom in Beogradom. Tudi na Jadranu je divjal močan vihar in je bil vsled tega parobrodski promet začasno ustavljen.

* **Izseljevanje iz naše države.** Meseca decembra se je izselilo iz naše kraljevine skupno 1465 oseb, med njimi 121 inozemskih državljanov. Na posamezne pokrajine odpade: na Dalmacijo 624, Hrvatsko in Slavonijo 309, Vojvodino 256, Srbijo 77, Slovenijo 35, Bosno in Hercegovino 30 ter Črno goro 18 oseb. Po narodnosti je bilo 1024 Srbov, Hrvatov in Slovenev, 201 Nemec, 100 Mađarov in 19 oseb drugih narodnosti. Izselilo se je v Avstralijo 465, v Argentino 408, Brazilijo 203, Zedinjene države 264, Uruguay 53, v Kanado 28, Čile 16, Novo Zelandijo 28 in v ostale države latinske Amerike 5 oseb. Močno izseljevanje v Avstralijo je nov pojav, ki ga avstralske oblasti in časopise niso sprejeli s posebnim veseljem, ker hočejo obvarovati izključno anglosaški značaj Avstralije. Izseljevanje v Kanado je nazadovalo. Iz domovih luk se je odpejalo skupno 686 izseljencev, kar priča, da so naše luke že sedaj sposobne za izseljenjski promet. Preko Grube je odšlo 487, preko Splita 155 in preko Sušaka 44 oseb, ostali pa večinoma preko Cherbourga, Genova, Amster' ma, Boulogne sur mer in Hamburga. V preteklem letu se je v istem mesecu izselilo iz naše države 2240 oseb. Od 1. januarja do 31. decembra 1924. se je izselilo iz naše države skupno 19.575 oseb, med njimi 2337 inozemskih državljanov, vrnilo pa se je v istem času v našo kraljevino 4.791 oseb.

* **Ne izseljujte se v Argentino.** Naš generalni konzul v Buenos Airesu je poslal vladi poročilo, da vlada v Argentini radi slabe želve velika brezposelnost, vsled česar odločno svari pred izseljevanjem v Argentino.

* **Dremavica v Bosni.** V mostarskem okraju se je pojavila v nekaterih okrajih dremavica (spalna bolezen). V več služajih so ljudje, ki jih je napadla ta bolezen, spali po več dni. V Mostarju samem razsaja influenca in je število obolelih vsak dan večje.

* **Velik požar v fanskem mostu.** Na skladišču veletržca Sime Zuričica v neposredni bližini Sanskega mosta je sredo zvečer izbruhnil požar, ki je uničil veliko količino lesa, premoga in drv. Škoda znaša nad 100.000 dinarjev. Ves material je bil zavarovan pri domačih zavodih.

* **Grozna nesreča na zagrebškem kolo-dvoru.** Na zagrebškem glavnem kolo-dvoru je predvčeršnjim ponesrečil delavec Pavel Sokac, oče štirih nedoletnih otrok. Pri premikanju je prišel med dva vagona in so mu obojici popolnoma zmečkali prsni koš. Bil je na mestu mrtve. Zeleznice istvanović, ki je dajal znamenja za premikanje in baje zakrivil nesrečo, je bil aretiran.

iz Ljubljane

* **Gospodarski odsek Škola I.** v Ljubljani ujudno vabi svoje člane in po njih vpejane goste na domačo maskerado, ki jo priredi na pustni torek ob 20. uri v društvenih prostorih na Taboru. Vstopnine ni nobene. Za obilni poset se priporoča gospodar.

* **Triglavani!** Danes v petek dne 20. t. m. ob 20. uri razpravljamo na p. enarnem sestanku v ditalnici J. N. A. D. 'Jadrano' o pripravah za proslavo 50 letnice, od katere nas ločita komaj dva pliša tedna. Udeležba obvezna.

* **Planinska tombola.** Danes so se oddale v promet tablice velike tombole, ki se bo vršila dne 3. maja na Kongresnem trgu v korist zgradbe planinskega doma na Mirni gori, Bela Krajina. Planinci in drugi, kupujte srečke, da pripomorete k zgradbi. Opozarjamo že danes na velike plakate s sliko doma, ki se bodo razvesili v kratkem. Glavni dobitek so razstavili ni pri tvrdki Ivan Crne, Dunajska cesta.

* **Dramatični odsek naprednega društva za kolizejski okraj priredi v nedeljo dne 22. t. m. ob 8. uri zvečer v salonu restavracije pri 'Levu' pustno veselico. Spored: 'Dnevnik', veseloigra v 2 dejanj; njih: šaljiva pošta; komični nastopi; ples in prosta zabava. — Odbor.**

* **Zenska volilna pravica zagotovljena.** Zenski svet se bori že leta in leta za svoje pravice, osobito stremi za tem, da dobi tudi ženska volilno pravico. Toda vse trud in vse je bilo zaman. Blizu se pustna nedelja in z njo 'Slavčeva' maskerada, kjer bodo imele tudi ženske, kakor moški volilno pravico. Ne zamudite tedaj prilike izkoristiti svoje pravice. 362

u — Javna zahvala. S. K. Primorja izreka tem potom globoko zahvalo svojim po kroviteljcem gg. dr. Žerjavovi, dr. Pučovi in Gromovi ter vsem cenj. damam komiteja, ki so s svojo naklonjenostjo in po žrtvovalnim sodelovanjem pripomogle, da je reduta dne 14. t. m. v vsakem oziru sijajno uspeła. Svojo iskreno zahvalo za vso ljubeznivost in pomoč izreka tudi g. Pretnarju, upravitelju Narodnega doma, g. Sancinu, šefu kmetijskega oddelka, g. postajenačelniku Ludviku, g. Tuječu, tvrdki Naglas, restavrat'ru g. Dol'arju, Fialhi in Kapežu, tt. Hajnriharju, tt. Viljem Bizjak, gđe, gojenkam zavoda 'Mladika', Češki obci, g. p'esovodji Jenkoti in vsem, ki so s čimerkoli pripomogli do sijajnega uspeha prireditve. — Odbor. 349

u — Na reduti S. K. Primorja je na naša damska ročna torbica in doza za tobak. Natančneje se poizve pri g. Ludviku Kreditni zavod za industrijo in obrt.

u — Za zgradbo sokolskega doma v Mostah se je zbrao na odhodnici br. Vinka Prusnika 120 Din.

u — Sokol na Viču priredi v soboto dne 21. t. m. v Sokolskem domu na Viču veliko maskado. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina 10 Din. Odbor vabi k obilni udeležbi. 329

u — Društvo za zgradbo Sokolskega doma v Šiški priredi na pustni torek pri Valjaven (Reininghaus) veliko maskerado s plesom. Začetek ob 20. uri. Vstopnina 10 Din. Dostojne maske dobrodošle. Zanimivi spored. Prijatelji društva, posetite to prireditev v obilnem številu, ker je to zadnja maskerada pred gradnjo Sokolskega doma.

Pride! Price! Price! Sa.....? Pride!

u — Ruska Matica. V nedeljo dne 22. t. m. priredi Ruska Matica v univerzitetni zbornici sestanek v proslavo 200-letnice smrti Petra Veikega. Predavali bodo: univ. p. of. dr. Aleksander Bilimović, uvodni govor; dr. Nikolaj Preobrazženski: 'Peter in Rusija'; univ. prof. Mihajlo Jasinski: 'Peter kot zakonodajalec'. Začetek ob 11. uri. Vstop prost.

u — Cevljarska obrtna zadruga v Ljubljani naznanja interesom, da se vrši nje redna pomagal'ska preizkušnja v nedeljo dne 1. marca. Zglasti se je najkasneje do dne 25. t. m. v zadrugi pisarni, Hrenova ulica 4. — Načelstvo. 352

u — Klub esperantistov priredi v soboto dne 21. t. m. v hotelu 'Tivoli' predpustno zabavo s plesom. Ob tej priliki nastopita tudi svetovnoznana komika 'Pat in Patachona'. Vabljeni so vsi člani, prijatelji esperanta in po njih vpejani gosti. Maske dobrodošle. Začetek ob 20. uri. 351

u — Vabila za III. primorski ples, ki se vrši v soboto dne 21. t. m. se dobe v igralnici kevarne 'Emona' od 12. do 14. in 16. do 19. Cenj. reflektanti naj se blagovolijo obrniti tiskaj. 332

u — Umrl v Ljubljani. Včeraj so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Josip Kralj, posestnik, 65 let. — He'ena Semen, vdova ukrajnega sodnika, 84 let. — Anton Potočnik, trgovec, 48 let. — Fran Cedi'nik, občinski ubožec, hiralec, 74 let. — Fran Pavlič, gostilničar in posestnik, 59 let. — Uršula Smole, kočarjeva žena, 44 let. — Miško Kobe, delavčev sin, pol leta. 88/a

Peri s Samobelinom!

u — Policijske prijave. Od srede na četrtek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 tatvina, 1 prestopke pijanosti, 1 posest samokresa brez dovoljenja, 1 poškodba tuje lastnine, 2 prestopka cestnega policijskega reda in 1 prestopke prekoračenja policijske ure. Aretacij se je izvršilo 9 in sicer: 1 radi beračenja, 3 radi vlačuganja, 3 radi tatvine, 3 radi razgrajanja, 1 radi udeležbe pri tatvini in 1 radi suma tatvine.

u — Celo v šolo prihajajo tatovi. Dne 18. t. m. se je spizlal v poslopje ljudske šole v Mostah nepoznan umzvočik in ukradel učenci Franciški Krošelj na hodniku 100 Din vreden suknjič zelene barve. Mati oškodovanke je slučaj prijavila policiji, ki sedaj predrznega tatu zas'eduje.

u — Cigan je ciganu podoben. V sredo zvečer sta vstopila v neki zakotni lokal dva cigana in se oba pošteno opila. Ze pozno ponoči ju je prijel patrolajajoči dektiv, ker sta se mu zdela sumljiva. Mož postavil je namreč menil, da sta mu padla v roko cigana Gomana, ki sta pred tedni prodala nekemu učitelju na laški meji kobil'o, ki je bila prvi dan zdrava, naslednji dan pa že neznanako nadušljiva; iz česar je sledilo, da sta cigana učitelja ogoljufala. Cigana sta prespala noč v zaporu, drugi dan pa se je izkazalo, da sta res Gomana, samo ne prava prodajalca nesrečnega konja, ker imata več sorodstva tega imena in so ti napravili omenjeno kupčijo.

u — Male tatvine. Na dvorišče hiše št. 45 v Sp. Šiški je prišel te dni zjutraj nepoznan moški, prevrnil tamkaj stoječi mlekar'ski voziček ter ukradel še posodo s 3 litri mleka, nakar je neopaženo izginil. — V pisarno Zveze delavcev 'Svoboda' v Sečemburgovi ulici je vdrl pred nekaj dnevi ponoči istotako nepoznan zlikovec in izmaknil iz predale pisalne mize 300 Din gotovine.

V zadnjem trenutku

se še lahko odločite za ples. To pa za to, ker si istotako še v zadnjem trenutku lahko zberete poljubno plesno tucto med izgotovljenimi najmodernejšimi modeli v ateljeju M. ŠARC — LJUBLJANA Kongresni trg 41.

Iz Maribora

u — Da ne bo zopet ogorčenja . . . Pred smo: Lansko soboto pred pustom smo imeli v Mariboru dve miserskardni prireditvi, nemško Rapidovo pri Götzu in sokolsko v Narodnem domu. Slovenska je bila slabo obiskana, nemška pri Götzu pa nabito polna, kar so šli tja tudi številni Slovenci zijaia prodajat. Nekatera imena teh dičnih 'rodoljubov' so bila objavljena, čemur je sledilo seveč strašno ogorčenje, opravičevanje in dokazovanje. Letos imamo zopet dve maskeradi: v soboto nemško pri Götzu in sokolsko v Narodnem domu. Vrhutega sta še v torek dve slovenski maske-radni prireditvi, tako da je za pustno zabavo Slovencev v Mariboru prav izdatno poskrbljeno. Zato nam celo, da sta torkovi dvojini prireditvi ena drugo škodo. Če pa bo kateri Slovenec ali Srbo-hrvat še k j'uh temu čutil potrebo, po'p'rati s svojim obič'om nem' o prireditve, nai s 12 čudi, ako bo slišal kako primerno opazko. Letos svarimo pravovčasno!

u — Stavbeno gibanje. Kakor slišimo, bo letos tudi 'Posojilnica' aktivno posvečala v stavbeno gibanje. Ker ima v mestu mnogo stavbišč, namerava postaviti letos dve stanovanjski hiši, o čemur bo definitivno odločil bližnji občni zbor. Žal, da posojilnica ne misli izvesti prepotrebne adaptacije velike dvorane s prizidanjem stranskih dvoran.

u — Deževno vreme. Po dolgih suhih mesecih je končno včeraj tudi mariborska okolica dobila zaželjeni blagodejni dež, ki letos nadomešča sneg. Ljudje so na deželi že silno trpeli radi pomanjkanja nje vode, ker je bila večina studencev izsušena. Tudi pri mestnem vodovodu se je pokazalo že občutno pomanjkanje vode. Mestni magistrat je pravkar izdal na prebivalstvo poziv, da skrajno štedi z vodo, ker bi sicer lahko nastale velike neprimke. Industrijska in obrtna podjetja morajo črpati vodo iz lastnih vodnjakov.

Iz Celja

u — Pustne prireditve v Celju. Za celjsko prebivalstvo je letos bogato preskrbljeno. V soboto dne 21. t. m. se vrši v prostorih Celjskega doma predpustna prireditev te'ovadnega in izobraževalnega društva 'Svoboda', v nedeljo dne 22. t. m. se vrši v veliki dvorani celjskega Narodnega doma običajna sokolska maskerada v geslu 'Pod rimskim imperijem' na pustni torek dne 24. t. m. pa sta kar dve prireditvi, in sicer v Celjskem domu Olepševalno društvo, v veliki dvorani Narodnega doma pa Udruženje vojnih invalidov, podružnica Celje. Kdor ima dovolj denarja, bo lahko našel vsekakor tudi dovolj zabave.

Iz Primorja

* **Lavrentčeva žaga v Postojni je nepoškodovana.** Iz Postoje ne nam poročajo, da je bila naša vest, ki je javljala, da je Lavrentčeva žaga zgorela, deloma netočna. Poročilo je popraviti v toliko, da je pogorelo le skladišče s senom in avtomobili za prevažanje lesa. Žaga sama je nedotaknjena in deluje slej ko prej.

* **Smrtna kosa.** V Borštu poleg Trsta je umrla preteklo soboto zvečer g. Antonija Žerjal, žena gostilničarja in posestnika Ivana Žerjala. Pogreb pokojnice, ki je umrla stara 75 let, je bil v ponedeljek.

* **Krvav zajutrek.** Karolina Komljanec v Števerjanu je te dni zjutraj kuhala zajutrek. Ogenj je gorel na odprtem ognišču, kamor je ženska pokladala polena. Naenkrat je v ognju eksplodiral naboj, ki je starko občutno ranil. Prepeljal so jo v gorisko bolnišnico.

× **Redukcija v Ameriki.** Tudi Zedinjene države imajo mnogo trpeti pod birokracijo, ki se je posebno razpasa med vojno. Dne 11. novembra 1918 je bilo v Zedinjenih državah 919.760 oseb v državni službi. Od tega številca jih je bilo do sredi januarja t. l. reduciranih 357.782. Večinoma jih je bilo upokojenih ali odpuščenih iz državne službe na podlagi črtanja predsednika Coolidgea v budžetu.

× **Pobožna želja.** Člana profesor'skega zbora univerze je doletela izredna čast. Zato jo je napisal njegov tovariš svojim slušateljem na deski v avli z besedami: 'Profesor Wilson je imenovan za telesnega zdravnika Njegovoga Veličanstva kralja.' — Neki dijak je zapisal spodaj: 'Bog ohrani kralja in domovino!'

× **Gradbe rotorskih ladij v Ameriki.** Ameriški brodarji naravnost tekmujejo, kdo bo prej preuredil ladje za Flettnerjeve rotorje. Prva motorska ladja v Zedinjenih državah se v kratkem preuredi v ladjo s tremi rotorji. Flettnerjev poseben zastopnik za Ameriko je proračunil stroške na 12.000 do 15.000 dolarjev. Zaenkrat se dobavi vse gradivo za pregradbo iz Nemčije, vendar pa računajo, da se bodo dali prihodnje leto vsi deli za rotorje izdelati že v Zedinjenih državah.

Iz življenja in sveta

Katastrofalne nevihte in sneg

Pisali smo že o naravnost strašnem orkanu, ki je divjal prošle dni v alpskih deželah ter povzročil mnogo škodo na poljih, vrtovih in gozdovalih. Ob gmundenskem in atterskem jezeru je bil vihar tako silovit, da so bile v nevarnosti strehe hiš. Opeka je letela na zemljo kakor listi papirja. Tudi drevesa so se le s težavo ustavljala divja-joči nevihti. Vihar jih je ruval iz zemlje in troskal na tla kakor da so slamnate bilke.

Neurju, ki je že samo na sebi opustošilo nešteto krajev, je sledil sneg. V alpskih deželah je letos padlo manj snega kakor običajno. Zato pa so bile posledice zadnjega meteža mnogo usodnejše. Vse brzjavne zveze v okolici Salzburga in Linca je vihar pretrgal in uničil. V Inostem je metej razdeljal celo telefonsko omrežje. Snega je zapadlo v eni sami noči za cel meter visoko in ljudje niso mogli naslednjega dne nikamor iz svojih hiš, dokler ga niso odkidali. Na Zgornjem Štajerskem so vode znatno narastle in Mura se je pri Gradweinu zvišala za celih 130 centimetrov ter prestopila bregove.

Še strašnejše pa so bile posledice orkana v severni in zapadni Italiji. Tirsensko morje je radi južnih vetrov tako pljuskalo ob obalo, da so se prebivalci nabreklih krajev bali za svoje življenje in za izgubo svojega imetja. Radi dežja in snega so se na nešteti mestih utrgali plazovi, ki so na debelih plastmi zemlje gremeli v doline. Na prelazu Bernina je padlo v kratkem času za tri metre snega. S te točke se še vedno trže zemlja in se vali navzdol. V dolini Morone je zasula plast snega več delavcev in dve baraki, v katerih so stanovali cestarji. V Bellunu je lavina podslala eno hišo in uničila štiri človeške življenja.

Iz Piemonti in iz benečanskih pokrajin poročajo, da so tamkaj vode ne navadno narasle. Reka Tagliamento je prestopila bregove in odnesla več mostov. Tudi iz drugih krajev, zlasti tistih, ki leže ob ligurski obali, prihajajo enake vesti o katastrofah. Lansko letošnje leto sta potemtakem praveči leti vremenskih neviht, katerih najbrže ne bo še kmalu konec.

Dodatno k gornjim poročilom moramo omeniti še nekaj podrobnosti, ki kažejo, kako velik je bil obseg neurja v severni Italiji in Švici.

Gorsko vas Campello Monti, ki leži nad dolino Strona 1300 metrov nad morsk. gladino, je sneg popolnoma zametel. Na sosedno naselbino Forno se je vsul snežni plaz, ki je zahteval eno človeško žrtve. V Campello Monti, hipe neprestano plat zvona in klič ljudje na pomoč.

V lombardsko dolino Spluga se neprestano valijo plazovi. Gorsko selo Storleggia leži zasuto pod snegom. Naselbina šteje 100 duš. Visoki zameti silno ovirajo rešila dela na pomoč odposlanih ekspedicijskih.

V pokrajini Bergamo je snežni plaz zasul deželno cesto, ki vodi iz Sormica v Castro. Iz tesninskega kantona v Švici prihajajo vznemirljiva poročila. Na vas Pieggi se je vsul z zemljo in kamenjem pomčan plaz snega, ki je napravil ogromno škodo v vinogradih. Uničil je mnogo glav živine ter poškodoval hiše. Ljudje so se že pravčasno umaknili na varno. Potok Valle je poplavljal trg Cevio. V okolici kraja Ossona je porušil več mostov. Tik železniške proge Locarno - Domodossola je plaz zasul dva otroka. Enaka noda se doletela tudi nekega kozjega pastirja v kraju Giova.

Aristide Bruant †

pariški chansonnier.

Paris, 15. februarja. Slikoviti, zabavni, duhoviti Montmartre je izgubil enega najznačilnejših svojih predstavnikov iz kraja devetnajstega in začetka dvajsetega stoletja, slavnega pesmarja Aristida Bruanta. Pokojni kabaretni chansonnier je bil velikemu Parizu in daleč onstran mej vsem, ki so kdaj živeli v prečudno lepem mestu na sebnem bregu, kaj dobro znan. Njegovo ime je desetletja romalo od ust do ust, vse je hotelo čuti njegove kuplete, ki jih je le on sam znal prednašati tako virtuosno in tako sentimentalno ali naturalistično, da je poslušalce namah potegnil za seboj v smeh ali jok. Ko je pred leti angleški kralj Edward VII. posetil pariški muzej Carnavalet, so je v spominu na večere galskega princa okrenil k učenemu konservatorju Cainu z vprašanjem: »Kaj pa Bruant, kje je zdaj?«

Znameniti kupletist, ki je še nedavno kot starček prepeval v kabaretu Empire, je bil rojen leta 1851. v Courtenay (Loiret), kjer je doživel v lepi provinci pristo mladost večinoma v naravi. Ko je dovrnil domačo ljudsko šolo in par razredov liceja v bližnjem mestecu, se je odpravil v Pariz, da bi se izučil za tapetnika. V bučnem mestu je prišel v doliko mnogo z nižjimi pariškimi sloji. posejal koncerte po kavarnah, obiskoval razne montmartske kabarete predstave in končno našel svojo pot. Leta 1880. je prvič in že z uspehom nastopil v Concerti Européen. Štiri leta pozneje je postal Salisov naslednik v staroslavni kavarni Chat Noir (Crna mačka), kjer je zložil večino svojih pariških kupletov in postal kmalu znamenita in priljubljena osebnost. V starosti je zapustil oder in se iz Pariza preselil v mirni rojstni Courtenay, kjer je dolga leta županoval in pisaril. Tako vsako leto se je za nekaj mesecev povrnil na Montmartre obujati svetle spomine svoje kariere, uživati hrup in dirindaj, luč in veselo, duhovito pesem tega okraja in bodrit svoje naslednike. Še pred meseci je, kakor sem že omenil, sam nastopil, burno pozdravljen od publike. Včeraj je umrl v naročju pisane Montmartra.

Aristide Bruant je napisal poleg pesmi, ki so zložene večinoma vse v žargonu pariških nižjih slojev, tudi dokaj zanimivih romanov iz velikomestnega življenja, ki so si zbog vrlo zapletene vsebine in sočnega, izrazitega pariškega jezika osvojili obširen in navdušen krog čitalcev, tako La Loupiote (Punčara, 1910.), Trije legionarji, Pariške nižave — in tako dalje.

Svoje zabavne, satirične in čisto namo realistične pesmi je pesmar zbral v tri zvezke pod naslovom Dans la rue (Na ulici) in v zbirko Sur la route (Na široki cesti). Ravno letos, malo pred Bruantovo nenadno smrtjo, so prve tri izšle v novi izdaji z avtorjevim predgovorom, z zanimivimi spomini ostarelega chansonniera.

P. K.—n.

Predpuštna zabava s tragičnim koncem

Predpuštni čas zabave in plesov. Zlasti maskerade so priljubljene, ker se na njih človek lahko neopaženo kreta med publiko ter si dovoljuje na račun človeške norosti razne šale.

V Monakovem so priredili umetniki v prostorih kleti »Löwenbrau« zabavo prevarantov. Vrhunec zabave je tvoril obhod s pravo kamelo in živim medvedom. Ko je bila točka na vrhuncu, se je pojavila moška maska v argentinski narodni noši ter je ustrelila med navzoče. Kakor se je pozneje pokazalo, je bil revolver nabit in krogla je zadela dve dami, ki sta se onesvestili ter se zgrudili na tla. Gneča v dvorani pa je bila velika, da se publika sploh ni brigala za ta dogodek. Vse je mislilo, da je tudi takšna šala dovoljena in da spada streljanje s samokresom v program prireditelje. Na-
za velik roj muh — samih drobnih komarjev — kaj bi se jim ne mešal! Toda strahota: kakor hitro se je kateri izmed njih dotaknil mreže, se je izpremenil v dotaknjenega pajka, silnega, debelega, ki besni nadenj. In sto jih je drvelo proti njemu, smrt obeta-joč, samo smrt! Pa čemu ta smrt! Saj so muhe, zadavljene — kakor je on miki — v njegovi lastni mreži, torej njegove lastne muhe, te so vstajale od mrtvih, in koliko jih je bilo, in vse za porej, so se izpreminjale v prav take pajke, zelene in divje. Tako je pajk poginil.

Takrat je neka roka zapisala v knjigo: »Dekla je vzela metlo in omela pajke, da bo o Božiču in o Veliki noči čedno v hiši.«

II.

Po vseh mestih plapolajo nove zastave, nove, ker so spale dozaj kakor zaklete; po vseh mestih in po vseh vaseh: marsikatera stara, prastara hrbovska bajta, raz katero ni še nikoli vihralo troje barv, je uprav deviško in z ognjem razvila privikar narodni prapor. Kaj ne bil! Saj pojo zvonovi zopet! Celotni zvonovi pojo, ki so bili pokradeni, celo oni pojo, pojo v srehi, ker iz src ni mogoče ničesar ukrasti! Kresovi gore! Po vseh hribihi, kakor da je domovina zopet odprla sto in sto svojih plantetih pogledov iz dolgega, težkega spanja! Zastave, zvonovi, kre-

enkrat pa so ljudje opazili, da ena izmed zadetih dam krvavi ter se bori s smrtjo. Končno je prišla policija, ki je obe dami odstranila iz lokala, presevečnega streljača pa vlovila in ga aretirala.

Na redarstvu se je izkazalo, da je nesrečni strellec sin imovnih roditeljev, vtrok posestnika in učenjaka dr. Alfreda Plötza ter vnuk znamenitega nemškega pedagoga istega imena. Plötz se je nedavno vrnil iz Argentine, odkoder je prinesel s seboj argentinski kostum. Na veselico je prišel z očetovim tajnikom. Oba sta bila zelo razposajena in sta uganjala šale. Naenkrat je očetov tajnik pozval Plötza, naj za zabavo parkrat ustrelji. Bil je namreč uverjen, da je revolver prazen. Nažalost se je pozneje pokazalo, da je bila ta domneva napačna. V samokresu je bil še en naboj, katerega krogla je zadela obe neznanki.

Prva dama, kateri je šla krogla skozi srce, je bila brez vsake legitimacije, in na kliniki, kamor so jo odnesli, ni bilo mogoče ugotoviti kdo je in kako se piše. Njena tovarišica, katere se ji je pridru-žila na zabavi, je soproga znanega monakovskega arhitekta. Pozneje se je dogladalo, da je ustreljena dama žena slikarja Kinzingerja. Karakteristično za mentaliteto nemške veleumne publike pa je dejstvo, da se je maskerada vrnila nemoteno v vsej razhrzanosti do jutra, čeprav je bilo vsem znano, da je ena izmed ranjenih dam umrla.

330 obravnav radi ene klofute

Na Dunaju je pravkar umrl mož, a katerim so imeli zadnja leta opraviti malone vsi sodniki avstrijske prestolice. Pisal se je Mavricij Huschak in je bil najbolj vsakdanji gost sovinih dvoran na Dunaju. Samo leta 1923. je imel nič manj kakor 180 obravnav, ki pa so bile v bistvu vse nadaljevanje enega samega procesa, katerega je začel pred leti radi ene klofute.

Pred leti je bil Huschak v neki kavarni oklofutan od blagajničarke. Dobil je krepko zaušnik, ker je izustil neko nesramnost. Huschak je žensko tožil, češ, da je bila njena zaušnica tako krepka, da mu je izbila več zob iz čeljusti. Zahteval je gmočno odškodnino radi zob in založenje radi raz-
založenja časti.

Na prvi obravnavi se je pokazalo, da je Huschakova tožba izvirala iz trte. Izbiti zobje so se namreč nahajali baš na nasprotni strani od one, po kateri ga je blagajničarka brutalno pobožala. Nastalo je splošno zasmehovanje propadlega tožitelja in velik del Dunaja je kazal s prestom za Huschakom ter se mu javno rogala.

Iz tega zasmehovanja se je izcimilo nebroj novih tožb. Mož se je spravil najprej na zagovornika blagajničarke. Tožil ga je pod pretezo, da je on povzročitelj njegove blamaže, v led česar ga nihče več ne spoštuje. Tako se je stvar nadaljevala več let. Huschak je porabil skoro ves svoj čas za tožarenje. Tožil pa je vedno priče iz prejšnjega procesa. Odvetniki so ga seveda začeli smatrati za slabomnega človeka, kajti jasno je bilo, da pameten človek kaj takega ne more počenjati. Na Dunaju so slednjič poznali Huschaka vsi kot poklenega tožitelja. Moral je namreč radi neprestane poslovanja s sodišči opustiti svoj pridobitni poklic trgovskega agenta in borznega posredovalca.

Sedaj je umrl in s tem so vsi njegovi nasprotniki oproščeni strašne more. — Zaradi klofute, katero mu je prisilila neustrašna blagajničarka, je imel Huschak 330 procesov. Za prihodnje mesece pa je bilo napovedanih še par tu-tacev razprav. Njegova smrt je napravila tožbam konec. Osramočen Huschak je umrl za srčno kapjo.

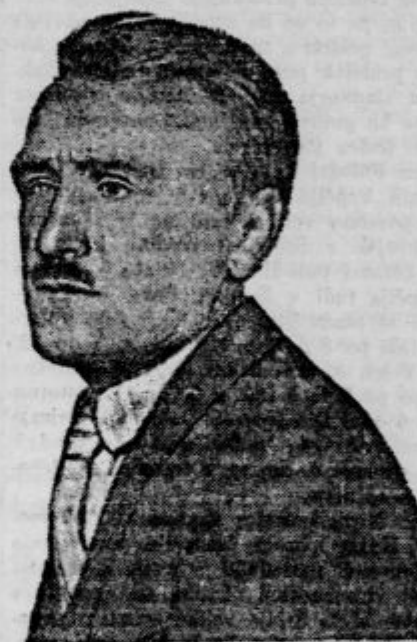
× Novo sredstvo za pobijanje »španske«. Neki nemški zdravnik je, kakor piše »Berliner Tageblatt«, našel sredstvo za uspešno pobijanje gripe, ali kakor se navadno imenuje, španske bolezni. To sredstvo namerava najprej uporabiti na Japonskem, kjer posebno zadnje tedne hudo razsaja gripa. Samo

v Tokiu in okolici je zahtevala v dveh tednih nad 4000 smrtnih slučajev. Japonci so za take infekcijske bolezni zelo občutljivi, ker zahtevajo njihove življenjske navade, tako posebno zelo vroče kopeli, močne napore srca in tudi sicer vplivajo na njihovo fizično odpornost.

Ob premijeri prvega Golarjevega oderskega dela

Pisatelj Cvetko Golar

„Vdova Rošinka“

Sodobna slovenska literatura ima malo tako izrazitih pisateljev, kakor je Cvetko Golar. Golar je mlajši od slovenske moderne in bi se o njem lahko reklo, da stopar stoji na višku svoje pisateljske sile. Nastopil je po smrti Ketteja in Mur-na-Aleksandrova, kateremu je nekako soroden po motivih iz kmečkega življenja, a dasi ga ne dosega vedno po globokosti. Murn je bil elegičen pesnik, Golar pa oznanja pristno gorenjsko zdravje, katerega odeva rad v humor in groteskno obleko.

Sprva je pisal Golar pesmi, katere je prvič izdal l. 1908. pod naslovom »Pisano polje«. V zadnjem delu knjige je pokazal svoj pravi značaj v ciklu »Iz bosanskega perivoja«. Potem se je lotil proze, s katero se je najprej oglašal v »Zvonu« in v podlistkih »Slovenskega Naroda«. »Slovenski Ilustrovani Tednik« mu je založil prvo knjigo v nevezani besedi, potem ko je že izšla novela »Lovec Klemen« v publikaciji Slovenske Matice.

Ta novela je svojčas veljala za najboljšo slovensko prozo iz Golarjevega perisa. Pozneje je napisal Golar še več podobnih stvari. Med vojno je ustvaril celo vrsto prav dobrih pesmi, ki so zares cvet Golarjeve poezije. Založila jih je Tiskovna zadruga pod naslovom »Rožni grm«. S to pesniško zbirko je dosegel pesnik kulminacijo svojega pesniškega izražanja. Pisal pa je še naprej verze in obenem prozo, ki je svojevrstna, pristno Golarška, močno občutena in življena.

Že pred vojno se je raznesel glas, da piše Golar dramsko delo, ki pa ni nikoli izšlo v knjigi. Ali je bila to »Vdova Rošinka«, katero bodo danes prvič igrali v Ljubljani, ni znano.

Težko si je namreč bilo predstavljati Golarja kot dramatika. Tisti pa, ki so videli »Vdovo Rošinko« na mariborskem odru, prepričevalno zatrjujejo, da je Golarjev dramski prvenec hkrati najboljša slovenska komedija. Pisatelj je v tem delu nanizal toliko duhovitih prizorov, da se ni mogoče načuditi njegovi spretni dramski žili in pristni poeziji ter humorju, ki preveča dramo.

Nocojšnja predstava v ljubljanski dramatični torei ne obeta postati običajen cin-pijetete napram pisatelju, ki se je dolgo idealno trudil, da bi kaj prinesel našemu slovtstvu, ampak pravcati triumf Golarjeve umetnosti.

Ta Golarjeva kmečka komedija, ki je prva naša klasična veselolgra, zajema vso snov iz vsakdanjega življenja in to skoro na naravnost preprost način, tako preprost, da se ti zdi, da nisi v gledališču, temveč da si navzoč tragičnemu konfliktu, do katerega mora končno priti poštna kmečka mati Rošinka.

Saj je vse to tako domače in našer materi Rošinki je umrl mož in njej se je zahotelo po novem gospodarju. In napne vse mreže, da vjame mladega Janeza. Toda, kako ona vse to dela? Popolnoma enostavna se ji zdi vsa ta reč in jo razume prav po kmečko zdravo. Kakor, če konj pogine, si kupi novega; no in tako čisto preprosto tudi moža. Vse gre lahko, kakor namazano in sv. Balantin sipa svoj blagoslov in tudi sv. Kurent in tudi sv. Anton, ki je velik svetnik in čudodelnik. Pa že vse drugače pride; mati so vse tanko preračunali, samo na to aliso mislili, da je v hiši še mlada hčerka edinka, zavberna Manica. To je pa res od sile in temu ne odpomorejo vsi svetniki, blagoslovi in odpusti. In take konča veselolgra z zmagošlavnim slavo-spevom na mlado, zdravo kmečko ljubezen. V skornjih je in nogavicah s poljčki pa po samih nageljčkih diši.

Če hočemo nakratko označiti tehnično stran Golarjevega prvenca, moramo pred vsem povdariti ekonomijo odrske besede in dovršenost razporedbe dialogov. Nič ni preveč, nič premalo.

Odlična pestrost dejanja in pisanost prizorov. Če morda nismo napačno mnenja o bistvu dramatičnega dejanja. Dramatično dejanje je vse, bodisi fizično dejanje, dialog ali celo monolog, pri čemer ne občitimo, da se je napetost in kontakt s preteklim prekinila, zastala ali vsaj malo oslabila. Pač pa nasprotno, kar je ravno pri »Rošinki« prav moštrsko podano: napetost raste prav do tragičnega konflikta, ki pa se v trenutku presmeje iz potrtosti v prešeren bohot gorenjskega humorja. Opozoriti moramo, če govorimo o odličnosti Golarjeve tehnike, predvsem na retardacijo v začetku tretjega dejanja, ko prisopihva v sobo Balantač z zatrdilom: »Rošinka, nevesta si!«

Nadalje na način, kako se prelevi Rošinka iz tragičnosti, ki je pristna, v humor, ki opravičuje veselolgro: »Ampak sedaj pa le nikar ne misli, da boš sam gospodaril ... In »Ze dobro, punca, ampak kadar bom slabe volje, potem se mi pa le pripravita! To so občudovanja vredna mesta, kjer vidimo, s kako naglico in lahkoto je pesnik rešil komedijo in si prigrisnil celo rezervo humorja za zadnjo sceno.

Rošinka, Janez, Balantač in vsi ostali tipi bodo dolgo robljani po našem odru. Dovpti in šale, kakor jagode na molku nanizane, bodo dolgo zabavale generacije, ko nas že davno več ne bo. Tudi sodbe in mnenja bodo različna, moj Bog, saj smo Slovenci in to nam bodi dovolj. Toda, da nam je Cvetko Golar tako pokazal našega kmeta, njegovo žalost in veselje, da v dveh urah stresa pred nas naramni koš zdravega humorja, to že danes lahko pribijemo. In zato mu bodo generacije hvaležne.

Fr. Lipah.

Zbirajte in darujte za sokolski Tabor!

Mate Marn:

Zlata luknja

I.

Pajk ob Donavi je bil črn in imel po hrbtnu rumene lise, po trebuhu pa krvavordeče pike. Te rdeče pike je izpolnil naravnost iz želodca; kajti močne čeljusti in dolge, prožne noge so pričale, da je bil sila požrešen. Tri, štiri čela leta je lovil, tri, štiri leta in še petega pol, lovil in žrl muhe po galiških, srbskih in kraških klavnicah. Kaj čuda, če ga je kraškega kri užejala tako, da bi bil od blažne muke natočil v svoj trebuh vso Volgo, Drino in Plavio! — Tak je bil ta pajk in pogoltnil bi bil pol sveta, če bi bil živel le še en dan delj. Pol sveta — in kaj bi potem druga polovica! To bi bil nesmi-sel v astronomski geografiji! Zato se je Bog ujezil, pljunil mimo lune na zemljo in od vekomaj do vekomaj sklenil:

«Naj crkne!»

In pajk se je začel zvijati v smrtnih krčih. Nekaj ga je prijelo — morda se je res prenažil — in prišel se je tresti. In kakor je tudi brez bože jeze kazalo, mu ni bilo več pomoči. Ne samo, da ni več prežal in lovil in da je popolnoma zanemaril svojo ogtromno in gosto mrežo, temveč — kot znamenje posebnega poklica za v pekel — začela se mu je blesti in tudi z njim samim se je godil čudež. Blodel je, da se mu bli-

sovi! Rakete! Po vseh domovih himna, godba, ples! Pijana veselost! Kaj ne bil Mrka jesen je gledala v deželo.

Mrka jesen kakor pust, se spomnih, pa se je nasmejala, ko se je spoznala — in menih je sam zaplesal kolo, držeč za roko najbolj navihano dekle! Kaj ne bil Preveč je bilo radosti, kakor povodenj je veselje vrelo od nekod, oi nekod, kjer je dozdaj tičalo zmrznjeno, zdaj pa se je otajalo.

Tajalo se je na jugu, na razdejanih in oskrinjenih nobljk in na zemlji pod vedrjim, jasnim nebom. Od tam v-povodenj onih, ki jim je smrt že pela svojo votlo libero! Tja je šel pogreb, je šel ponoči, o dolg, dolg spoved na smrt obsojenih — nazaj pa svatba, svatba v življenje poklicanih, in z bo-gato doto obdarjenih! O, bogata, pre-lepa dota! Življenje — kakor lep dar — in zopet je dobljeno! Svoboda — kako lep dar — in zdaj je tu!

Taja se ledenik, povodenj vre, po hribihi in dolinah se na smrt zaznamo-vana kri zopet vrača v svoje prave žile, v žile življenja. Lokomotive pi-skajo, po cestah peketajo konji in pre-šče težki erastski čevlji pešcev — po železnih in kamenitih potih se vrača svoje k svojemu.

Praporčak Milan in narednik Boris sta se vračala skupaj. Bila sta iz ene-ga kraja.

«Zlaj je naš čas!» je vzklikal veno-mer Milan.

«Da, zdaj je naša ura!» je poudarjal Boris in pogledoval pomenljivo Mi-lana.

III.

Svetinja je svetinja, maša je maša, praznik je praznik in zakon je zakon. In ta zakon pravi: Če boš nosil svetin-jo vsak dan, jo boš izgubil ali pa ti jo ukradejo; če boš vedno pri maši, nazadnje se moliti ne boš znal več od same prevezne pobožnosti, in če bo večer praznik, boš zalumpal vse svoje žive dni! Zakon je govoril — zastave, zvonovi in radost pa so ga komaj sli-šali. Kakor po navadi: kjer je najhujše veselje, tam je najmanj pameti.

Toda ne malo jih je bilo, ki so po-leteli med slepo maso, da se razgleda-jo. Priti je moralo in prišlo je. Prišel je ukaz — ni bil še močan, je bil pač še mlad, prišel je ukaz:

«Bodi red! Bodi zakon!»

Milan je bil dober sin svoje matere. Volela je domovina, šel je. Prevzel ogromno skladišče. Mlad še — pa taka naloga! Ponoč mu je zardel pošten obraz.

«Bodi red! Bodi zakon!»

Boris je imel hladno srce in oster raz-um. Domovina? Kdo in kaj je domo-vina? Ali ni tudi on del domovine? Za domovino! veli ukaz. Prav — torej tudi zase! In z zakrknjenim obrazom se je javil v vojašnici.

Sel za slom, poročilo za poročilom — avtomobili in vozovi drve, drve, bo-

gato naloženi, ponoči, podnevi ... Kam? Ukaz pravi: to je narodna last, vse narodna last! Naj se nihče ne do-takne niti ene škatlice!

Pa stopi narednik Boris nekega vo-čera k praporčaku Milanu:

«Ali ni škoda! Vse mimo nas! Dovo-lite, da zapeljemo ta-le avto aluminija-vih žic nekam proč — vi ste edini ko-mandant, ki tu odločate — pa proda-mo; tri četr imate vi, četr jaz ...»

«Zapreti te dam, krapar tatinski! ... mu zasika Milan besno v obraz.

IV.

Ze davno je minul tisti prvi Božič, ki je bil zopet brez pajka, že davno je tudi minula ona pijana Velika noč — in od todaj je bilo že mnogo petkov, pa tudi prazniki so dobili druga imena. Na sprehod je namreč kakor ponavadi šel gospod Čas in videl toinono. In vi-del je to-le:

Milan hodil po ulicah. Glava mu klo-ne. V očeh ni več ognja, v srcu ga je še komaj za spoznanje. Težke misli misli.

«Ali sem res odveč? Ali nisem bil zvest? Ali nisem bil delaven? Pa pra-vijo: Ne potrebujemo vas! Zbogom!» Od takrat, ko je udarila redukcija, pa do danes, je potkal že nešteto krat tu, potkal tam. Bila zima ali bil sneg ali dež, med prvimi je šel loviti oglase že v jutranjih urah, da ga nihče ne

Gospodarstvo

Gospodarski svet

O gospodarskem svetu se po našem časopisu mnogo piše ter se povdara njuna potreba čimprejnjega njegovega oživitvenja. Ustanovo gospodarskega sveta predvideva § 94. ustave, ki pravi: Za izdelavo gospodarskih in socialnih zakonov se bo sestavil gospodarski svet, a za določanje njegove konstrukcije in delokroga se bo izdal posebni zakon. Tega zakona doslej še nismo dobili. Obstoji samo neka uredba o gospodarskem svetu iz l. 1920, ki se pa doslej še ni izvajala in tudi gospodarski svet še do danes ni sklican.

En zakonski načrt o gospodarskem svetu je že izdelan. Ta posel je bil porujen našim zbornicam in sedaj je bil dovršen načrt poslan vsaki zbornici na proučevanje, da se bo na gospodarski konferenci v Sarajevu 14. in 15. maja t. l. mogla razviti o tej zadevi splošna diskusija.

Po uredbi iz l. 1920. je gospodarski svet organ ministrstva za trgovino in industrijo ter popolnoma birokratska ustanova, v kateri prevladujejo državni uradniki. Omenjeni načrt pa, ki se bo po sarajevski konferenci izročil pristojnim činiteljem, zamišlja gospodarski svet kot avtonomno telo, sestavljeno prvenstveno iz predstavnikov gospodarskih in socialnih korporacij. V njem bi bile zastopane vse skupine gospodarskih krogov z enakimi številci članov. Vnesena je v ta načrt zelo liberalna odredba, po kateri ne more biti nadglasanja v nobenem primeru. Celokupno delo naj se vrši v stalnih odborih, katerih je osem: verifikacijski, trgovinski, industrijski, obrtni, agrarni, finančni, prometni in socialnopolitični. Naloga sveta je, da pripravljajo gospodarske socialne zakone, daje mišljenje o vseh sličnih akcijah skupščine, sodeluje pri izdelavi gospodarskih in socialnopolitičnih pogodb z drugimi državami ter da odklanja vse škodljive pojave v ekonomskem in socialnem življenju naše države.

Maksimiranje obrestne mere

Sklep uprave Narodne banke, da se vprašanje maksimiranja obrestne mere končno reši, se bliža, kakor je podoba, uresničenju. Kakor poročajo, namerava Narodna banka tekom prihodnjega tedna sklicati v tej zadevi odločujočo sejo, na katero bodo povabljeni zastopniki denarnih zavodov Jugoslavije, da izrečejo o tej nameri svoje končno mišljenje. Takoj po tej seji namerava Narodna banka končno rešiti to vprašanje.

K temu objavljamo obvestilo Zveze denarnih zavodov v Zagrebu, ki se glasi: Povodom okrožnice Narodne banke na denarne zavode v zadevi nameravanega maksimiranja obrestne mere na vloge in posojila je plenum zagrebskih denarnih zavodov obravnaval to važno vprašanje na seji 16. t. m. Plenum ponovno naglašja, da more doseči prizadevanje Narodne banke glede znižanja obrestne mere, katero žele tudi denarni zavodi, uspeh samo postopno, s sodelovanjem Narodne banke ter denarnih zavodov in brez prisilnih mer. Prvi pogoj znižanju obrestne mere za posojila je, da se prej znižajo vlozne obresti, in to na podlagi medsebojnega sporazuma med denarnimi zavodi. Zaradi tega so zagrebski denarni zavodi sklenili dogovor, po katerem se obrestna mera na vloge maksimira za določeno dobo. Šele, ko se bo videl rezultat tega dogovora, se bo moglo načeti vprašanje znižanja obrestne mere za posojila, vendar samo pod pogojem, da se visoki davki, ki v mnogih primerih imajo značaj zapletenosti privatne lastnine, znižajo na pravično mero. Kartelni sporazum se je sklenil v nadi, da ga bodo po predhodnih pogajanjih sprejele tudi ostale organizacije denarnih zavodov v naši državi.

Trina poročila

Novosadska blagovna hrva (19. t. m.): farišica: baška, 8 vagonov 200; baška, marc, ladja Donava, 30 vagonov 200;

prebiti — vse zastoj! Vedno in povsod enaki odgovori:

Prvi dan: «Pridite jutri!»

Drugi dan: «Ni gospoda doma! Jutri!»

Tretji dan: «Obžalujemo — že odano!»

Vedno in povsod enako! In zdaj gre zopet z zadnjim upanjem. Tesno mu je pri srcu. Hoditi okoli ravnateljev, teh bogatih, hladnih sfing, ki nimajo niti jakre človeka več v sebi! S težkim srcem se ustavi pred tointno hišo, številka kakor v oglaš. Potrka.

«Ali bi mogel govoriti z gospodom ravnateljem?»

Cez en čas mu odpro. On vstopi ... obstane ...

Pred njim stoji Boris, debel, okrogel — ravnatelj ...

Zleto se mu je, da se med njima vali neprestano kolo za kolesom, ama aluminijasta žica ... V Milanu zavre ... Ponovno odide.

Prej omenjeni gospod na izprehodu je pa zapisal v svoj notes: «Dekla bo vzela metlo in omedla pajčevino, da bo o Božiču in o Veliki noči zopet čedno v hiši!» In se je mirno izprehajal dalje.

april-maj, 5 vagonov 222,5; april-maj, Tisa, 30 vagonov 220; sremska, 12,5 vagonov 202,5 do 205; februar, 10 vagonov 207,5; marc, april, 20 vagonov 220. Tendence nestanovitna.

— Izvoz sladkorja se ne izplača. Iz Zagreba poročajo, da se je zaradi nizkih cen sladkorja na zunanjih tržiščih sploh prenehalo z izvažanjem sladkorja. Doslej se je izvozilo kvečjemu 300 vagonov. Naše tvornice pričakujejo izboljšanja cen; ako se pa to ne bo zgodilo, bodo odvise zaloge pridržale za prihodnje leto, ko bo sta pridelek pese in s tem tudi produkcija sladkorja nabrže manjša. Pridelek pese bo gotovo vsaj nekaj nazadoval zaradi padea pesnih cen.

— Položaj na vinskem tržišču. V Sloveniji kupčija z vinom v zadnjem času ni posebno velika, zato pa je nekaj zadržanosti v Srbiji, Vojvodini, Dalmaciji in deloma tudi Hrvatski. Slaba je vinska kupčija tudi v Baniji. Cene: V Sloveniji se plača liter po 6 do 8 Din. v Hrvatski po 8 do 10, v Srbiji po 7 do 12, v Vrhu in Beli Crkvi 8 do 10 odstotno vino po 5 do 6 Din. a 10 do 11 odstotno po 6 do 7 Din liter. V Dalmaciji varirajo cene med 7 do 10 Din za liter v prodaji na drobno. Dočim so v trgovini na debelo cene nižje.

— Nova tvornica vagonov in lokomotiv. Kakor poročajo, namerava Stinesovi nasledniki v zvezi z nekaterimi francoskimi kapitalisti zgraditi v meji hribe Srbije veliko tvornico vagonov in lokomotiv. To bi bila prva tvornica te vrste pri nas, kajti obstajajo slične tvornice vrše v glavnem samo večja popravila.

— Vagonov za prevoz mesa zopet dovolj. Pomanjkanje posebnih vagonov za izvoz svežega mesa je odpravljeno. Ker je prišlo znatno število teh vagonov iz inozemstva, a del jih je bil popravljen v domačih tvornicah.

— Sprememba v d. d. v Beogradu. «Zlatihor», hranilna in kreditna zadruga v Beogradu se spremeni v delniško družbo pod imenom «Zlatihor», d. d. za študiju i kredit z delniško glavnico treh milijonov Din.

— Sarajevska Trgovska in obrtniška zbornica član mednarodne zbornice v Parizu. Trgovska in obrtniška zbornica v Sarajevu je bila obveščena od mednarodne zbornice v Parizu, da je sprejeta kot aktivni član te zbornice.

— Za izvoz našega tohaka. V Varšavi se nahajajo zastopniki naše monopolne uprave, ki bodo zaključili s poljsko eladno pogodbo o dobavi večje količine našega tohaka za Poljsko.

— Narodna banka in obveznice vojnške. Beograjski «Trgovinski glasnik» poroča, da so netočne vesti, da bi Narodna banka začela askompiranje in darjanje posojil na podlagi obveznic vojnške škode z 10 odstotki nominalne vrednosti. Narodna banka doslej o tem vprašanju še sploh ni razpravljala.

— Prodaja starega materijala (korin, karbidnih kant, gumijevih cev, stekla itd.) se bo vršila 10. marca pri ravnatelju stv državnih železnic v Sarajevu. Predmetni oglas je v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

— Valovanje žitnih cen v Ameriki, ki se opazuje zadnje dni, kaže na to, da bo med interesi za hausse in za baisse še ni popolnoma odločen. Položaj balistov je sedaj ugodnejši ker so poročila o posevkih iz najvažnejših produktivnih držav zelo zadovoljiva in so izglede, da bo prihodnja žetev po količini presegla lanske.

— Uvoz italijanskih vin v Čehoslovake. Po trgovski pogodbi Čehoslovaške z Italijo je odrejen kontingent uvoza italijanskih vin v Čehoslovake 110.000 hl. Dne 9. decembra l. 1924. en dan po objavi tega dogovora, je bilo takoj predloženo toliko prošev za dovoljenje uvoza, da bi kontingent bil izprazen tako rekoč v enem dnevu. Nedavno je bil uvoz italijanskih vin za nekaj časa ustavljen, da se ne bi kontingent naenkrat uvozil in da bi ostal del rezerviran za poznejše mesece. Zainteresirani trgovinski krogi se sedaj prizadevajo, da bi se ta zabrana ukinila in da bi se kontingent povečal.

— Dohave. Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 11. marca pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dohabe materiala za gornji ustroj (travnice, spojnice, vijaki itd.); pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dohabe 20.000 ton morske soli; 14. marca pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dohabe obročne železa; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dohabe raznih železnih pištalit itd. Uprava barutne v Kamniku sprejema do 2. marca ponudbe glede dohabe envelop, etiket, pečat in dekstrina. — Dalje se bodo vršile naslednje ofertalne licitacije: 4. marca pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dohabe 10.000 kg lesnega oglja; 9. marca pri intendantu Vrbanske divizijske oblasti v Banjaluki glede dohabe preko 16.000 m³ drv; pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dohabe kudele za mašenje; 11. marca pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dohabe smrekovih desk; 13. marca pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dohabe rdečega blaga za zastavice, sode za pranje, mila za pranje, sirkovih metelj in krtač za ribanje; 16. marca pri direkciji državnih železnic v Subotici glede dohabe tiskarskega materijala (papirja, kartona itd.); pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dohabe okroglega železa; 17. marca pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dohabe železnih žebeljev. — Predmetni oglas so v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

— Ekspozicija Italije na praškem velesejmu. Na pomladanskem velesejmu v Pragi bo prirejena velika ekspozicija italijanskih izvoznikov, za katero je rezerviran cel paviljon Ch. V italijanskih krogih vlada za praški velesejem veliko zanimanje. V omenjeni ekspoziciji bodo zastopane v glavnem ribje konzerve, vina, sadje, sir, gumijevi izdelki in drugo.

— Avstrijska narodna banka preide v računanje v šilingih. Z Dunaja poročajo, da bo s 1. marem t. l. uvedla tudi Avstrijska narodna banka računanje v šilingih. S tem se bo prehod v splošno računanje v šilingih močno pospešilo.

— Kotiranje cen jalcem na berlinski borzi. Po obvestilu našega konzulata v Berlinu se je vrnilo 2. t. m. na berlinski borzi kotiranje cen jalcem na debelo.

— Stabilizacija madžarske krone. Iz Budimpešte poročajo: Ker se smatra stabilnost madžarske krone kot zagotovljena, je madžarska vlada odredila, da se bodo od 1. marca dalje računale železniške tarife tako v tovarnem kakor v potniškem prometu v papirnatih kronah in ne več v zlatu. Za eno zlato krono se bo računalo 17.000 papirnatih kron.

— Čehoslovaško-madžarska trgovinska pogajanja, ki se sedaj vrše, pokazuje zblizanje med obema strankama. Čehoslovaški delegati zahtevajo redukcijo postavk madžarske carinske tarife za tekstilno, železno in drugo kovinsko blago ter so izjavili, da je čehoslovaška vlada pripravljena v zameno olajšati uvoz madžarskih industrijskih predmetov.

— Neugoden položaj madžarske strojne industrije. Iz Budimpešte poročajo, da se v madžarski vedno bolj občuti konkurenca čehoslovaških in nemških strojnih tvornic. Položaj madžarske strojne industrije je zelo težak. Po novi statistiki so podjetja, ki pripadajo Zvezi železarn in strojnih tvornic, reducirala do 31. januarja svoje obrate za 97,5 odstotka, kar pomeni 5 odstotno poslabšanje v tem letu. V decembru so strojne tvornice zaposlevala še 55.000 delavcev, danes znaša sedanje stanje delavcev samo 37.000. Ukinitve obratov doslej še ni bilo, temveč delajo tvornice samo z reduciranim številom delavcev dva do tri dni v tednu.

— Težkoče rumunskega lesnega izvoza. Rumunski lesni izvozniki so začeli akcije za znižanje visokih izvoznih pristojbin za les, ki so spravila rumunsko lesno industrijo v težko krizo. Kakor pa se glasi, namerava rumunska vlada izvozno carino za hrastov les še dalje povišati. Sedemdeset izvoznikov trdijo, da vedno bolj zgubljajo svoje trge in da se slovaški les vedno bolj uvaža na madžarskem trgu.

— Gospodarska kriza v Poljski Šleziji. Iz Katowice poročajo, da medna pogajanja med industrijo in delavstvom niso dovedla do uspeha. Industriji so odločno odklonili zahteve delavstva po petodsetni desetodsetnem povzvišanju merd in izjavili, da zaradi katastrofalnega položaja gornjarstva industrije morajo niti znižati mezd ali pa reducirati delavstvo.

Borza

19. februarja:

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanje, druge ponudbe in v oklepajih kupijski zaključki). Vrednote: 7-odstotno posojilo 0 — 65,5, vojna škoda 144 — 0, Celjska posojilnica 209 — 212, Ljubljanska kreditna 235 — 0, Merkantila 100—0, Prašedions 896—0, Slovenska 0—78, Strojne 136—146, Trbovlje 415 do 0, Veveč 100—0, «Split» (cement) 0 do 1390, Stavbna 275—285 (280). — Blago: zaključek: kostanjev les, 60 nakl. post., 4 vagoni 27—28 (27). V ponudbah in povpraševanjih napram včeraj ni bistvenih izpremenb.

ZAGREB. V elektnih tendenci nespremenjena. Vojna škoda je dalje močno poskočila. — Devizno tržišče se je pričelo s čvrsto tendenco, ki pa je proti koncu borze zopet oslabela in so težji proti koncu zopet nekoliko popustili. Narodna banka je intervenirala v posameznih devizah. Promet je nekoliko večji kakor običajno. Notirale so devize: Amsterdam 2450 do 2480, Dunaj 0.08625 do 0.08825, Italija izplačilo 251.6 do 254.6, London izplačilo 262.625 do 266.625, New-York ček 61.2 do 62.2, Pariz 319.5 do 324.5, Praga 181.85 do 184.85, Švica 1182 do 1192, ček 1182 do 1192; valute: dolar 60.5 do 61.5; električni: bečni: Litorale 76.5 do 79, Trgo 25 do 27, Eskomptna 109.5 do 111, Hipo 61 do 63, Jugo 102.5 do 104, Ljubljanska kreditna 235 do 243, Pr Mediona 900 do 910, Slovenska 71 do 75, Narodna banka SHS. 0 do 2900; industrijski: Eksploatacija 63 do 65, Sečera 730 do 735, Gutmann 580 do 600, Slavonija 56 do 57, Trbovlje 412 do 414, Union 500 do 525, Vagon Osijek 88 do 90, Veveč 100 do 0; državni: 7 odst. posojilo 67 do 67.5, agrarne 25 do 26, vojna škoda 150 do 151.

BEograd. Devize neznatno poskočile. Posli so se izvrševali na bazi 8.43 do 8.44 za Beograd v Curihu. Tendence neodrejena. Notirale so devize: Dunaj 0.0871 do 0.08725, Berlin 14.6 do 14.05, Bukarešta 0.81 do 0.815, Italija 253 do 253.25, London 293.75 do 294, New-York 61.75 do 61.85, Pariz 323.25 do 324, Praga 183 do 183.15, Švica 1186 do 1188.

Sokol

SOKOLSKI VJESNIK ŽUPE ZAGREBAČKE.

Zagrebska župa izdaja tudi letos svoj župni vjestnik pod gornjim naslovom. Kakor kaže prvi zvezek, ki je pred kratkim izšel ter obsega prvo in drugo številko, bo zagrebski vjestnik tudi letošnje leto med najboljšimi jugoslovenskimi sokolskimi listi. Uredništvo si je znalo pridobiti dobre sokolske sodelavce, tako da je list zopet vsestranski in ima poleg dobrih idejnih člankov tudi tehnične vsebine ter polno propagandnega drobnega gradiva iz mnogih sokolskih društev cele Jugoslavije.

Prva številka prinaša lep članek o bratu Ljudevitu Pivku, ki ga opisuje kot heroja v svetovni vojni in velikega borca za razpad Avstrije, v kateri je ticalo v robstvu trideset milijonov Slovanov. Pohvalno omenja pisec njegova književna dela, ki opisujejo delo carzanskih junakov in dostavlja: človek, o čegar delih detajlno poročajo vsi inozemski tisk in ki se prevajajo na vse tuje jezike. Je v Zagrebu neznan. — Kot sotrudnik se je oglasil zopet stari sokolski prvoboritelj dr. Laza Popović, ki dolazuje v svojih mislih iz prošlosti, da se vselej najdejo ljudje, ki o dobri stvari izreka jo uničujočo kritiko, tako tudi o jugoslovenskem Sokolstvu. — Prav dober je tudi članek br. Vrdoljaka o socijalni higijeni, ki jo vrši Sokolstvo. — Br. Bogunović opisuje zaslužne sokolske delavce, in sicer Vojnovića. Lhotkeza in Velimira Popovića.

— Celotno iz Česke se je pojavil dopisnik, ki vzbudjuje jugoslovensko Sokolstvo, da vstopa na započeti poti, ki je edina prava za napredek južnega Sokolstva. — Obširno je poročilo o proslavi 1. decembra, ki jo je izvedla društva v zagrebski župi. — Iz tehničnega gradiva je članek o metanju žoge in vaje s puško. — V ostalem delu — to je na enajstih straneh — ima Vjestnik polno drobnega štiva o domačem in inozemskem Sokolstvu, med tem je mnogo notic, jako zanimivih.

Sokolski Vjestnik priporočamo tudi našim društvom, ker bodo našli v njem marsikaj dobrega in poučnega.

Povzetni odbor sokolskega društva Ljubljana II. opozarja članstvo in naročnike na predavanje br. K. Parzerja o prosveti v Sokolstvu, ki bo v nedeljo, dne 22. t. m. ob 11. v I. razredu drž. realce. Obenem pripominjamo, da predava prihodnjo nedeljo dr. dr. Rudolf Molé o Sienkiewiczju. Udeležba obvezna!

Na glavni skupščini Sokola II. v Zagrebu je bil izvoljen za starosta dr. Oton Gavrančič, za namestnika Franjo Götze, za namestnika Branko Palčič ter za podnamestnika kulturno prosvetnega odseka Dragan Novak.

Pokret jugoslovenskega seljaškega Sokolstva na Hrvatskem prav lepo napreduje. Tako se je osnovalo v selu Sjeničah nova sokolska četa, ki šteje že 60 moških. Društvo ima tudi lastno čitalnico, katero posejajo tudi ostali seljaki.

VII. zlet bolgarskih «Junakov». V proslavo 50 letnice osvoboditve Bolgarije izpod turške jarma se vrši v letu 1928. vsak zlet bolgarskih «Junakov». Za zlet se že sedaj vrše velike priprave ter nabirajo zanj denarna sredstva po celi Bolgariji.

Za zgradbo Sok. doma v Sp. Šiški so darovali po br. Plečičarju v pretečenem letu sledeči gg. in terdke: po 150 Din: Kreditni zavod, Kolinska tovarna in Josip Reich; po 100 Din: Fran Bonač, Ivan Jelačin, dr. A. Pavlin, Peter Stepič, dr. Viktor Murnik, rav. Lenček, Ivan N., Adamič, Rorman dr. Piccoli, gospa Marija Urlas in Prva hrvaška srednica; po 50 Din: Rudolf Gajer, Josip Mastnjak, Anton Rojina, neimenovan, Hipotekarna banka in zob. atelje Radovan; po 30 Din: Dva neimenovana in po 10 Din: Černe. — Po br. Cvetkovu: po 100 Din: Rud. Orozky, tov. pohištva I. I. Naglas, Vojnovič in Cie. neimenovan, Stepič Peter in Mirko, Adolf Loran, Lud. Dekleva; po 30 Din: O. Zimec, neimenovan; po 20 Din: Zakotnik, Milena Pirjevec, Lah, Ant. Preskar; po 10 Din: 2 neimenovana, Petrič Birič, Sattler; po 15 Din: Kahne in po 5 Din: Leop. Burja, Vučnik, Sagmajster Milka, Pavlin Peter, neimenovan in T. Novotny. — Po br. Pušarju: po 100 Din: Ošredkar in Leben; po 50 Din: Benik, Stepič, Habjan; po 40 Din: gospa F. Cirman; po 30 Din: Ivanka Strukej in F. Hostnik; po 25 Din: Kmetič Ivankin; po 20 Din: neimenovan, Ivan Rojina, Manca Potočnik, Herzmansky, R. Velušček, Deu Julij; po 10 Din: Ahlin, Habicht, C. Petrove, J. Zagar, Litkovič in Seidl in skupina neimenovanih 345 Din. — Iskrena hvala. — Odbor.

Vremensko poročilo

Ljubljana 19. februarja 1925

Ljubljana 1925. god. merem

hva opazovanja	ob	Zračn. tlak	Zračn. temperatura	Veter	Oblakno (— 10)	Padavine mm
Ljubljana	7.	762.4	+5.1	brez vetra	dež	1.7
Ljubljana	14.	762.0	+1.4	sev. zapad	—	—
Ljubljana	21.	761.3	+4.3	brez vetra	—	—
Zagreb	7.	761.1	+6.0	jug	—	7.0
Beograd	7.	763.4	+9.0	jugo zapad	oblač.	3.0
Dunaj	7.					
Traga	7.	760.6	+0.0	brez vetra	pol oblak.	0.3
inost	7.					

V Ljubljani barometer nižji, temper. nižja

Solnce vzhaja ob 6.55 zahaja ob 17.33

Vremenska napoved za petek: V severnih Alpah večinoma oblačno, od časa do časa lahke padavine. Na vzhodnem Mrzlo.

Sport

OTVORITEV NOGOMETNE SEZONE V LJUBLJANI.

V nedeljo, 22. t. m. otvoril S. K. Primorje letošnjo nogometno sezono s prijateljsko tekmo proti zagreb. Concordiji. Ta klub, ki zavzema momentano tretje mesto v prvenstvu z enakim številom točk kot Hašk, spada med naše vodilne klube ter je mnogokrat častno reprezentiral naš sport. V moštvo, ki nastopi v nedeljo proti Primorju, se nahajajo znani internacionalci Pažur, Paškvan ter bivša Hajdukovca Benčič in Bonačić. Da sta poslednja igralca res prvorazredne kvalitete sta pokazala ob priliki zadnje reprezentančne tekme med Jugoslavijo in Čehoslovake, kjer je nastopil Hajduk kompletod od Haškovega vratarja Fridricha, Marsikateremu našemu sportniku bo tudi znano, da se je zagrebski Gradjanški zelo trudil pridobiti ju zase.

Zagrebska Concordia igra zelo lep nogomet s precizno kombinacijo in dovršeno tehniko. Da temu primerno ni mogla doseči številnih uspehov, je krivo dejstvo, da ni imela v svoji napadalni vrsti dobrih strelcev. V zadnjem času pa je svoj forward zelo očistila z mladima silama Jerenom in Hamerjem, od katerih je posebno prvi izbiran strelac ter igra sedaj levo zvezo.

Za Primorje, ki je tekom mrtve zimске sezone odigralo dve težji tekmi za božične praznike v Gorici, bo nedeljska tekma huda preizkušnja za bodočo prvenstveno sezono; vendar smemo pričakovati, da bo skušalo z agilnostjo, ambicijo in poštvalnostjo doseči čim častnejši uspeh.

Obe moštvi nastopita v svojih momentano najmočnejših postavah. Tekma se vrši na igrišču Primorja, Dunajska cesta, ter prične ob 15.

Statbene objave LNP. (Iz seje p. o. dne 18. t. m.) Čitajo se s pravom nastopa od 18. II. t. l. za S. K. Muro naslednji igrači: Paurič, Kardoš, Turk; za S. K. Hermes Kavčič s pravom nastopa od 12. II. t. l.; za S. K. Jadran: Strikberger od 26. II. t. l. — Spremenijo se termini prvenstvenih tekem in sicer: I. III. Ilirija: Maribor (Lj.); 19. III. Ilirija: Hermes (Lj.); 25. III. Rapid: Ilirija (Maribor). Pri tekmi Ilirija: Hermes vodi aranžma Ilirija ne Hermes, kot je bilo prvotno pogrešno objavljeno. Vsi ostali termini ostajajo nespremenjeni. — Tajnik II.

Vremensko poročilo. Kakor nam javljajo, je v bližini Kranjske gore zapadlo mnogo snega, vendar le v za okrog 400 m višjih legah, nego je Kranjska gora. Tako ima Krnica že ura hoda iz Kranjske gore skoro poldrugi m snega, vršič 1 do 2 m snega in Vošča tudi poldrugi meter snega. Ta teren je osobito lep. Kranjska gora sama in tudi Planica sta neizpremeneni, ker je v dolini prevladoval dež. Za Petelinjek prejmemo še točno poročilo, ki ga objavimo na sestanku v Emoni, v soboto pa v «Jutru». Iz Kamniških planin še ni poročila. — JZSS.

Družabni sestanek zimskih sportnikov se vrši danes v petek ob 8 ure dalje v kavarni Emona, damski salon.

Concordia (Zagreb): Primorje. Pred prodaja vstopnic (10 odst. popusta) v trafikah Sever, Selenburgova ulica. Pozivlja se članstvo, da se sprejema zagrebskih gostov, ki dosepejo v nedeljo predpoldne z zagrebskim brzim vlakom ob 10.40 na glavnem kolodvoru, v čim večjem številu udeležijo. 255

Nov svetovni rekord Osborna. Značni skakač Osborne je na lahkoatletskem mitingu na pokritem prostoru, skočil v višino 196.8 cm ter s tem dosegel nov svetovni rekord.

Izstop hazenašic iz Haška. Kakor doznava «Jutarnji list», so izstopile iz Haška skoraj vse članice hazenske sekcije. V klubu sta ostali le Plickova in Vrdichova. Članice, ki so izstopile, so ustale novile svoj lastni klub pod imenom Akademski Sportski klub. Ta klub bi tvoril temelj za nov klub, v katerega bi vstopili vsi nezadovoljneži Haška. Vzrok za to secesijo dosejajo še ni znan.

Skelton postavi nov svetovni rekord na 200 m. Kakor smo že javili, je Arne Borg postavil v Ameriki nova svetovna rekorda na 500 in 1000 jardov. Njegov konkurent je bil Weissmüller, ki je Borga v Parizu na 400 m gladko premagal. Tedaj je Weissmüller plaval 5:04.2, Borg pa 5:05.6. Sedaj pa je Weissmüller zastopal nekaj manj kot dva jarda za Borgom. V Ameriki se mora zadrževati še ena sportna senzacija. Skelton, olimpijski zmagovalec na 200 m v prsmem plavanju, je izboljšal svetovni rekord Radermacherja na 200 m. Skelton je v Clevelandu plaval 2:48.2, dočim je Radermacherjev rekord, ki ga je postavil 1922. leta v Amsterdamu, znašal 2:54.4.

Dopisi

JARSE PRI DOMZALAH. Dne 11. t. m. je srečni poglavar, dr. Ogrin po lepem patriotičnem nagovoru osebno pripel našemu nadučitelju g. Tomažu Petrovcu red sv. Save IV. razreda. Slavnosti so prisostvovali številni Petrovci, vi stanovski tovariši, šolska mladina, občinski odbor z županom, zastopniki Sokola in Orjuna, vednoščina ter orožništvo. G. šolskemu upravitelju je izročila majhna deklica krasen šopek, nakar so sledile čestitke. Imenoma srečnega šolskega sveta mu je čestital nadzornik M. Pretnar. Po slavnosti so zapeli navzoči »Bože pravde«, nakar se je vršil v gostilni pri Štokarju prijateljski sestanek, kjer so bili izrečeni mnogi in navdušeni govori. Zasluženo odlikovanje bo g. Petrovcu v zadoščenje in v dokaz priznanja njegovega dela.

MENGES. Sokolsko društvo priredi na pustno nedeljo 22. t. m. v prostorih brata Funfa maskarado. Začetek ob 8. Dostojne maske proti legitimaciji dobrodošle. — Odbor 361

MOTNIK. Niti stari ljudje ne pomni-jo takega terorja, kakor so ga izvrševali klerikalci na dan volitev v našem trgu. Terorizirali so naše volilce, da so ostali doma, ali pa bili prisiljeni voliti SLS. Mesto 22 do 23 glasov smo jih dobili samo 10 in to vsled nepoštenosti klerikalcev. Vam pa, fantje in moške, ki ste kljub nasilju ostali kakor skala in glasovali za Narodni blok, iskrena hvala. Zlato se čisti v ognju. Pokazali ste se junake in značajne ljudi. Kako so strahovali klerikalci volilce, naj navedemo samo nekaj primerov. Župan Novak je eno uro pred volitvami obiskoval napredne volilce, ki dolgujejo kak znesek pri klerikalni posojilnici in jim ukazal, da volijo SLS ali pa takoj plačajo izposojeni znesek. Naravnost divje politične orgije pa je uganjal na prižnici župnik Majdič. Rekel je med drugim: »Bog te bo vprašal na sodni dan, kam si volil dne 8. februarja? Če boš odgovoril, v prvo škrinjico, blagor ti, vzel te bo v nebeško kraljestvo, v nasprotnem slučaju pa te bo pahnil na dno pekla!« Neverjetno, v kako podle namene se izrablja cerkev. Toda klerikalnim mogotcem odgovorjamo: Le še malo potrpljenja, obracun se že bliža. Nismo se pozabili, kako ste nam v majki Avstriji 4 leta šteli pšenico po omarah in ričet ter rekvirirali zadnji mernik žita, krompirja in zelja. Nismo pozabili, kako ste odganjali živino, plenili krmo, odvezovali kljuge, izropali štedilnike, prodali občinsko hišo in zvonove, vse za vojno posojilo. Zavedajte se, da bo prej ali slej zmaga naša. Rešiti vas ne morejo več ne prižnica, ne spo-

vednica, ne vse vaše aleparije in nasilje. Ako hočete boj, mi ga takoj sprejmemo. POLJANSKA DOLINA. Preteklo nedeljo je uprizoril prosvetni odsek našega sokolskega društva »Desetega brata«. Prav hvaležni smo, da se je odsek končno vendarle otrese malodušja o pomanjkanju igralskih moči in uprizoril enkrat res večjo igro, ki nudi dovolj užitka ne samo občinstvu, ampak tudi igralcem, katerim se je videlo, da z veseljem igrajo svoje vloge. O privlačnosti in potrebi takih iger na našem odru je pričelo občinstvo, ki je kljub slabemu vremenu v tolikem številu posetilo sokolsko dvorano. Vloge so bile dobro razdeljene, razsvetljava in scenerija primerna. Zeleli bi pa, da bi bile grajske sobe nekoliko lepše opremljene, če ne praznina na odru naravnost odbija. Glede igralcev samih moramo pohvaliti posebno starejše igralce, kakor br. Paletička, br. Oredkarja, br. Rikjaka in brata Šorlija, ki se kljub zaposlenosti žrtvujejo toliko večerov društvenemu življenju. Nad vse poštrevati pa so bili igralci iz Hotavci, Poljan, Dobja in Srednje vasi, ki so uro daleč prihajali ob tako slabem vremenu v naš dom in pripomogli k užitku, ki smo ga imeli pri nedeljski predstavi. Želimo le, da bi še drugi naši zmogljivi člani sodelovali na odru. VRHNIKA. Podružnica »Jugoslovenske Matice« na Vrhniki ima svoj redni letni občni zbor v soboto 21. t. m. ob pol 20. z običajnim dnevnim redom v prostorih gostilne »Mantova«.

LITJA. V soboto dne 21. februarja priredi tukajšnji Sokol vsakoletno običajno maskarado. Priglasene so že obilne skupine: indijanska družina, ekspedicijska s severnega tečaja, prvi potniki iz Marsa, Ali begov harem s huriskami. Na maskaradi deluje tudi radio za oddajanje vesti. Zelezniške zveze zelo ugodne. Dobrodošli vsi! Zdravo! 358

HRASTNIK. V soboto, 21. t. m. se vrši ob 7. uri zvečer v dvorani Narodnega doma zaključni plesni venček obiskovalcev plesne šole. Posebna vabila se ne bodo razpošiljala, temveč vabimo tem potom vse in vsakogar. Tiskane plesne rede prejmejo dame gratis pri blagajni. Zdravo! NOVOMESTO. Mestna Orjuna priredi v soboto 21. t. m. ob 20. v Narodnem domu burko v 4 dejanjih »Vražja misel«. Gostovanje Sentiakovega gledališkega odra iz Ljubljane. Po igri prosta zabava in ples. Odbor. 359

ST. PAVEL PRI PREBOLDU. Tukajšnjemu sokolskemu društvu je daroval br. dr. Vinko Tajnšek 1000 Din v spomin na svojo preminulo edinko Marjo in za nabavo novih krojev sokolski deci, katere navdušena članica je bila izgubljena sestrica. Za velikodušni dar iskrena hvala br. starosti! SOSTANJ. Sokolsko društvo vlnudno vabi na veliko maskarado na pustno nedeljo, dne 22. t. m. ob 8. uri zvečer v Sokolskem domu. Vstopnina za osebo 10 dinarjev, maske 5 dinarjev — Tekmovanje za najlepšo masko, ki dobi darilo.

? Ali ste že poslali na-
ročnino za „Jutro“?

Lastnik in izdajatelj Konrad Jutro.
Odgovorni urednik Fr. Broševič.
Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 10 par. Najmanjši znesek Din 5.—

Ženilve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1.—. Najmanjši znesek Din 10.—

Edini neslišni pisalni stroj

L. C. Smith & Bros, Mod 8.
L. BARAGA, LJUBLJANA,
Selenburgova ul. 6. I.

Zobotehnik!

Iščem dobro moč. Nastop 1. marca 1925
Franc Holchaker, Kranj.

Josip in Rajko Turk

Preobrnjuje spelejijsko podjetje v Ljubljani, ca. Ocarinjanje blaga. Vidovdanska cesta št. 3

prevzema vsakovrstne vožnje blaga, kakor premoga, drve, manufakture, stavbenega materiala it. l., po na nižjih cenah. Istotam so tudi prvovrstni poročni vozovi (lozini z gumastimi kolesi) po izjemno nizkih cenah na razpoložu.

Industrijska, obrtniška in trgovska podjetja, ki nudijo popolno varstvo v vključbo in z zastavo zalog blaga, iščejo

posojila oz. družabnike ali kupce

Ponudbe sprejema in pojasniti daje
Gospodarska pisarna, družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ul. 1. II.

ŽIVČNO SLABOST!

Zblijed, slabokrvnost, pomanjkanje energije, pešanje telesnih moči odstrani hitro »NEOKRATO SIN«. — Cena zavijka 60 Din — Razpošilja ga ce se pošlje znesek v naprej (v pisnu) in 15 Din za pošiljalne stroške, družba:
Gesellschaft für chemische und metallurgische Industrien m. b. H. WIEN XIII-2, Wessargasse 5.

V neizmerni žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da nas je naš srčnoljubljeni soprog, oče, stari oče, brat in stric, gospod

VIKTOR BOLAFFIO

trgovec

dne 18. februarja 1925. ob pol 7. uri zjutraj za vedno zapustil.

Zemeljske ostanke blagopokojnega prepeljemo v Gorico.

Venci se hvaležno odklanjajo.

V LJUBLJANI, dne 18. februarja 1925.

Žalujoči ostali.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

Pouk

Dame, gospodične

se zamudite se udeležiti našega tečaja za izboljšanje damskih klobukov. — Koliko denarja prihranite, ako si klobuke same izgotovljate. — Prijavit se lahko na naslov: Alojzija Vivod-Mozetič, Pred škoščjo 21/II. 3815

Učitelj italijanščine

se išče. Ponudbe pod »Italijanščina na upravo „Jutra“«. 3916

Koliko klobukov

porabi dama v življenju? — Osebnostno vanto stanejo. Zastonj si jih lahko napravi vsaka dama, če ima učni tečaj, ki prične 1. marca. — Informacije daje Alojzija Vivod-Mozetič, modni salon Pred škoščjo 21/II. 3815

Službe

(dobe)

Trgovski pomočnik

dobro prodajalec, izurjen v manufakturni in spekerijski stroki, se sprejme po ugodni plačavi pri trdnici Karel Cimperšek, Ševnica. Ozirajo se bo le na prvovrstne starejše moči. 3843

Spekerijska trgovina

v Ljubljani, išče učenca posrednih strokov, ki bi imel vso okvirno pri njih. Naslov v upravi „Jutra“. 3769

Iščem usmiljenko

z porodu. Naslov pove upr. „Jutra“. 3927

Učenec

z primerno šolsko predizobrazbo, se sprejme v večjo trgovino z mešanim blagom v Ljubljani. Hrana in stanovanje v hiši. Naslov pove uprava „Jutra“. 3951

Starejša gospodična

razgovornica, ki bi bila v pomoč gospodinji, se išče. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod »Rezna 1862“. 3955

Denarni zavod v Ljubljani

sprejme uradnika

za vnanjo službo s stalno plačo, dnevnic 110. Mesto je zlasti ugodno za redacijo javne in zasebne uradnike in bliske častnike. Oferte z referencami je nasloviti na upravo „Jutra“ pod »Rezna 1862“. 3926

Namestnika

za redacijo pisarne v Ljubljani, 1862 Zagorci, Maribor, Barvarska ulica št. 3. 3918

Službe

(iščejo)

Knjižgovodkinja

z dolgoletno prakso, išče samostojno mesto. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra“ pod »Rezna 1862«. 3887

Mlad trg. pomočnik

izurjen v trg. meš. blaga, vojašine pravi, išče službo se lahko ali pozneje. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod »Rezna 1862«. 3915

Mizarski pomočnik

dobro izvešan, išče mesto. Naslov pove uprava „Jutra“. 3854

Začetnica išče službe

kot praktikančinja v trg. ali odvetniški pisarni. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod »Rezna 1862«. 3900

Kot sluga

1862 stalno službo v Ljubljani, vastransko izobražen in vsa dela valen moški, 32 let star, z večletno prakso v trgovini, prvovrsten v posredovanju in splošno ekonomski. Dopise pod »Rezna 1862«. 3921

Obri

Ugodna prilika

cenjenim damam — ker zelo solidno, lepo in poceni izdelan in prihranjen vsakovrstne oblike in perila. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod »Rezna 1862«. 3922

Prodaj

Nov voz

srednjeveliki, popolnoma zaprt, na vamenih, s pravoukotno blago, proda A. Kartouznova tovarna A. Babka, Ljubljana, Rimska cesta 19. 3913

Hrastova jedilnica

in lepa pisarniška pisalna miza, dobro ohranjena, se proda. Naslov pove uprava „Jutra“. 3905

Več moških koles

dobro ohranjenih, prodam. — Naslov pove uprava „Jutra“. 3880

Redi selitve prodam

kompletno spalnico za dve osebi iz hrastovega lesa in kuhinjsko opremo — vse dobro ohranjeno. Naslov pove uprava „Jutra“. 3720

Salame

šunkarice po 1. Din 41.— kg brunaviške po 1. Din 16.— kg razpošilja od 5 kg naprej po povzetju na drobno Fran Golob, mesar in prekajevalec, Šiška Ljubljana VII. — Za dobro blago in točno posredstvo se jamči. 3847

Avto

šestdeseden, v izbornem stanju, dobro ohranjen, se zelo ugodno proda. Informacije daje Gorec, poštna Ljubljana, ške kreditne banke v Ljubljani. 2999

Avtomobil

18 HP, znamke »Waffl«, štiri-sedežen, skoraj nov, se po ugodni ceni proda. — Ogleda se lahko v garaži g. Stjepice v Ljubljani. 2881

3 pletilni stroji

skoraj novi, št. 8, se ugodno prodajo. Naslov pove uprava „Jutra“. 3927

Opravo

iz mehkega lesa in nekaj drugega pohištva, proda radi selitve po nizki ceni. — Pisarne zadruge, Gosposka ul. št. 4. 3898

Tehtnico

za 500 kg, brez utežer, popolnoma novo, prodam. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod »Rezna 1862«. 3904

Kompot

(hrustke) cirka 100 Wechovih kozarcev, proda A. Druškovič, trgovina, Zelena jama št. 229. 3950

Spalna oprava

ki je bila razstavljena na večernejem, se po nizki ceni proda. — Polze za na volosajmu, paviljon E. 3924

Spalnica in kuhinja

se valed selitve, skupaj ali posamezno, takoj proda. — Kupec se lahko z gospodarskim pogodi za nadaljnje stanovanje. Naslov pove uprava „Jutra“. 3929

Več mask se proda

na Tržaški cesti 11, II. nadstropje. 3910

Prodaj in stelaž

dolga 3 m, proda Karel Belec, Rožna dolina. 3938

Kupim

Vozček

na 4 kolesih, do 700 kg nosilnosti, kupim. — Ponudbe pod »Vozček 1850“ na upr. „Jutra“. 3934

Pisalni stroj

rabljen in dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod »Stroj 1850“. 3933

Zdrave ležice

vagonsko množino, franke oddajna postala, kupim takoj. — Naslov: Podobnik, Ljubljana-Mostje. 3707

Nepremičnosti

Posestvo

z 8 poslopji, 2 stanovanji (1 takoj prosto). 1 ura zemlje z vodno mlinjo, pripravna za vsako vrsto, v Savinjski dolini, se po nizki ceni proda. Marija Bob, Trbovlje I. 3722

Parna žaga

z 1 polnopravnikom, be-neškim jarnikom, ciklularko ter vse drugo spadalno. Obrat gori lokomobila R. Wolf z 45 HP. Moč je nabavna stavba, pripravna za kakšno tvornico, mlin ali kaj aličnega. Eventualno se sprejme tudi družabnik s primernim kapitalom. — Ponudbe je poslati na upravo „Jutra“ pod »Lep salazek“. 2878

Enonadstropna hiša

v Mariboru, se zamenja za hišo v Ljubljani. Naslov v upravi „Jutra“. 3937

Lokali

Trgovina

z mešanim blagom in vino-tem v industrijskem kraju, se odda z vsem inventarjem v najem. Potreben kapital za prevzem 75.000 dinarjev. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod »Rezna 1862«. 3923

Stanovanje

Gospodična

1862 stanovanje s hrano — s 1. aprilom. — Ani Puček, Croumelj, Bela Krajina. 3890

Stanovanje

2-3 sob, kuhinje in prti-kliz, 1862 mizna strela. — Ponudbe pod »Rezna 1862«. 3799

Gospod

se takoj sprejme na stano-ovanje. — Kje, pove uprava „Jutra“. 3914

Stanovanje

2-3 sob, kuhinje in prti-kliz, z električno razsvetljavo, v mestu ali periferiji, iščem s 1. marcem. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod »Rezna 1862«. 3941

Gospodično

sprejmem na stanovanje in hrano. Naslov pove uprava „Jutra“. 3945

Zakonski par

1862 prazno ali opremljeno sobo s posebnim vzhodom in elektr. razsvetljavo. Ponudbe pod »Rezna 1862“ na upravo „Jutra“. 3948

Ažurira in entla
vožno v vseh barvah
Toni Jager-Cerne
Ljubljana, Dvorni trg 1.

ALEKSANDER DUMAS ZVEŠTOBA DO GROBA (LA DAME DE MONSIEUR)

76

„Da, ali prosim vas, čemu naj zahvalim za tako uslugo, ki je že skoraj dobroti?“

„Ali ste pozabili, da sem od vas prosil za neko nagrado?“

„Gospod, od vsega srca!“

„Vi boste torej storili, kar bom nekoč prej ali slej od vas za-prosil?“

„Ako mi bo le količkar mogoče, ali pa se ne zovem Bussy!“

„To mi je dovolj. Vzemite konja in izginite prej ko mogoče, in najboljše takoj ta hip. Jaz bom pa zapoved odnesel onemu, kateremu pripada.“

„Samo... jaz puščam s tem svojega gospodarja na cedilu!“

„Gospod, on je vas že mnogo prej pustil na cedilu. Samo vi tega ne veste.“

„Aha. Mislim si. Da, da. Vsekakor, vi ste pravi plemič.“

„To vem!“ de Chicot ponosno.

Bussy se opremi z nekaj zavoji tolarjev, natrpa jih tudi Remyju, ki je pazno poslušal razgovor in ki je že sporočil slugi ukaz, naj pripravi konje in orožje. Nato se Bussy še enkrat zahvali Chicotu, se poslovil od njega in z Remyjem odideta po stopnjicah na dvorišče.

„A kam gremo?“ vpraša Remy.

„Da, kam?“ vprašuje Bussy, kakor da je neodločen.

„Kaj pravite, če kreneva v Anjou?“

„Anjou? Jako pametno!“ de Bussy in zardi.

Jezdeca se zavihtita v sedla, vzpodbodeta konja in odjašeta.

XXIV.

CHICOTOV ŠAH, QUELUSOV VOLK IN SCHOMBERGOVA MANDO! INA.

Vkljub navidezni hladnosti se je Chicot vrnil v Louvre poln veselja. Bilo ej trojno. Hrabremu možu, kakor je bil Bussy, katerega je Chicot spoštoval, je izkazal uslugo. Obenem je sodeloval pri intrigi, ki je imela za namen, da je odstranila tega plemiča iz Pariza in kralju tako olajšal udarec katerega je pripravljala. Kajti vse to, česar se je kralj bal, in kar je Chicot previdelaval, vse to se je izpolnjevalo.

Zjutraj je Guise sprejel pri sebi glavne člane lige, in vsakteri mu je prinesel zapisnike z vpisanimi člani. Obetal je ligi vodjo in vsakdo mu je moral prisesti, da bo priznal za vodjo onega, katerega bo kralj imenoval. Končno s je dogovoril z vojvodo de Mayenom in s kardinalom lotariškim, na to je ostavil svojo palačo, da stopi do vojvode anžovskega, katerega je sinoči okrog desete izgubil z vida, ne da bi bil pozneje doznal, kaj se je z njim zgodilo.

Chicot je slutil poset. Cim je odšel iz Bussyjeve palače, je prišel postopati okrog palače Alenconske. Tam je bil že približno četrt ure, ko je že zapazil pričakovanega. Chicot zavije naglo okrog ogla in vojvoda de Guise vstopi, ne da bi ga bil zapazil.

Prvega prinčevega sobarja je Guise našel precej vznemirjenega, ker je princ tako dolgo izostal, ne da bi bil dal kakšen znak ali poslal vest. Istotako je bilo z Aurillyjem, ki je bil trikrat vprašat v Louvre pa je vse trikrat dobil odgovor, da monseigneur še ni vstal.

„On da spi do enajstih predpoldne? Sicer je lenuh, vendar se mi vest ne zdi verjetna, ker celo kralj že vstane ob tem času!“ godrnja Guise. „Treba je poslati odposlanca v Louvre, naj kaj določnejšega izve. Vi morate v Louvre, Aurilly!“

„Jaz sam mislim na to, ali bojim se, da je to spanje samo navaden izgovor od vojvode samega, ki je najbrže tako instruiral vratarja, sam se pa v resnici nahaja nekje v mestu, na kakšni pustolovščini za babami, kakor je to običajno pri njem.“

„Aurilly, verujte mi, pravi vojvoda de Guise, monseigneur je preveč razborit mož, da bi se spuščal v prigode na takšen dan, kakršen je današnji. Idite brez bojazni v Louvre, kjer ga boste sigurno našli, ali pa poizvedeli, kaj naj si mislimo.“

„Grem, gospod, ker to želite. Ali kaj naj mu rečem?“

„Povejte mu, da je sestanek v Louvre doporavljen ob dveh, a on dobro ve, da se moramo popreje točneje dogovoriti, predno stopimo skupno h kralju. Razumeli boste, Aurilly, pravi Guise slabe volje, da se ne sme spati v trenutku, ko namerava kralj imenovati ligi vodjo!“

„Prav dobro! Jaz bom torej njegovo visokost zaprosil, naj se blagovoli potruditi semkaj!“

„Povejte, da ga jaz tukaj nestrpno čakam, in da se mnogi povabljeni že sedaj nahajajo v Louvru, pa ne smemo izgubljati niti trenutka. Med tem bom poslal ro gosпода de Bussyja.“

„Storim, kakor ukazujete. Samo kaj, če njegove visokosti ne najdem?“

„Ako ga takoj ne najdete, ni treba, da ga preveč čezljudno iščete. Dovolj je, ako mu pozneje rečete, da ste storili, kar je bilo v naglici mogoče. Jaz bom vsekakor v Louvru četr pred dvemi!“

Chicot ga je videl in je takoj pogodil namen njegovega odhoda. Ako dozra vojvoda de Guise, da je Anjou jetnik, je vse izgubljeno,

in Guise bo pripravljen. To se ne sme zgoditi! Treba torej Aurillyju na vsak način preprečiti, da se vrne in poroča. Chicot je s svojimi dolgimi kraki stopil do Seine in se v čolnu podal do pod

Louvra, kamor je tako prispel preje, kakor Aurilly, čeprav je tudi ta hitel. Ko je Aurilly skočil po stopnjicah v smeri proti sobam vojvode, je pred vratmi našel Chicota zatopljenega pred šahovo desko, kako studira lep problem, ... a dolge svoje krake je Chicot tako stegnil čez hodnik, da Aurilly ni mogel kar enostavno mimo ali jih preskočiti. Chicot celo pritegne lutnarja v igro, in ga zadrži skoraj četrt ure, dasi je Aurilly bil kakor na žerjavici.

Stanje vložnega denarja preko 130 milijonov dinarjev ali 520 milijonov kron.

Sprejema vloge na hranilne knjižice in tekoči račun proti najugodnejšemu obrestovanju.

Zlasti plačuje za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Mestna hranilnica Ljubljanska
(Gradska štedilnica)
V LJUBLJANI

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kakor kjerkoli drugod, ker jamči za nje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem in davčno močjo. Ravno radi tega nalagajo pri njej tudi sodišča denar mladostnih, župni uradi cerkveni in občine občinski denar.

88-a

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je denar popolnoma varen.

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znanem prebridko vest, da je naš iskreno ljubljani soprog, oče, sin, brat, tast, stari oče, svak in stric, gospod

Rudolf Rutner

trgovec in posestnik

danes v 51. letu svoje starosti nenadoma preminul.

Pogreb nepozabnega rajnega se bo vršil v soboto, dne 21. t. m. ob 3. uri pop. iz hiše žalosti na Vrhniki št. 29 na farno pokopališče.

Slava njegovemu spominu!

Vrhnika, 19. februarja 1925.

Žalujoče rodbine:

Rutner, Jurca, Mayer in Lučovnik